

Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) toimeenpanosuunnitelma 2024-2025

luonnos

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Euroopan unionin
rahoittama

Sisällys

1. Johdanto	5
1.1 Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston ohjelma	5
1.2 Rahaston toimeenpanosuunnitelma	6
1.3 Rahaston ohjelman erityistavoitteet ja rahoitus	7
Taulukko 1 ohjelman rahoituksen jakautuminen erityistavoitteille ilman teknistä apua, koko ohjelmakausi 2021-2027	9
2. Ohjelman toimeenpanon eteneminen	10
3. Ohjelman erityistavoitteiden mukaisesti toteutettavat toimet ja rahoituksen kohdentaminen vuosina 2024–2025	15
Taulukko 2: erityistavoitteessa 1 Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä hakuihin avattavat täytäntöönpanotoimet, toimet ja rahoitus	17
Taulukko 3: erityistavoitteessa 2 Laillinen muuttoliike ja kotoutuminen hakuihin avattavat täytäntöönpanotoimet, toimet ja rahoitus	18
Taulukko 4: erityistavoitteessa 3 Laittoman muuttoliikkeen torjunta ja paluutoimet hakuihin avattavat täytäntöönpanotoimet, toimet ja rahoitus.....	20
4. Erityistavoitteet, täytäntöönpanotoimet ja toimet	22
Erytyistavoite 1 Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä	22
Täytäntöönpanotoimi 1A Unionin säännösten ja Euroopan yhteiseen turvapaikkajärjestelmään liittyvien painopisteiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen;.....	22
Toimi 1A1 Kansallisen turvapaikkajärjestelmän mukauttaminen vastaamaan EU-lainsäädännön muutoksia	22
Toimi 1A2 Turvapaikkamenettelyn tehokkuuden ja varautuvuuden parantaminen.....	24
Toimi 1A3 Oikeusturvan kannalta laadukkaat turvapaikkaprosessit	27
Toimi 1A4 Uudelleensijoittamisen laadun ja tehokkuuden arvioiminen	29
Täytäntöönpanotoimi 1B Jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmien kapasiteetin tukeminen infrastruktuurin ja palvelujen osalta tarvittaessa, mukaan lukien alue- ja paikallistaso	31
Toimi 1B1 Turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän kapasiteetin tukeminen.....	31
Toimi 1B2 Yksityismajoituksessa olevien asiakkaiden tukeminen	34
Toimi 1B3 Kotoutumisen edellytyksiä vahvistavan toiminnan ja onnistuneen kuntaan muuton vahvistaminen	37
Toimi 1B4 Haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden tukipalvelut	40
Toimi 1B5 Turvapaikkajärjestelmän toimintaan ja muuttoliikkeisiin liittyvän tilannekuvan ja ennustettavuuden parantaminen	43
Toimi 1B6 Yhteisölähtöisen kotoutumisen mallintaminen ja pilotointi (Toimen kohdennettu haku päättynyt).....	45
Toimi 1B7 Uudelleensijoittamisen edellytyksiä vahvistavat toimet alue- ja paikallistasolla .	48
Täytäntöönpanotoimi 1C Yhteistyön lisääminen kolmansien maiden kanssa muuttoliikkeen hallitsemiseksi, mukaan lukien toimet näiden valmiuksien lisäämiseksi kansainvälisen suojelun tarpeessa olevien henkilöiden suojelemiseksi kansainvälisen yhteistyön viitekehyksessä	50

Toimi 1C1 Kiintiöpakolaisten valintamenettelyiden kehittäminen.....	50
Operatiivinen tuki	52
Erytystavoite 2 Laillinen muuttoliike ja kotoutuminen.....	53
Täytäntöönpanotoimi 2A Laillisen muuttoliikkeen edistäminen ja sitä koskevan unionin säännösten soveltaminen.....	53
Toimi 2A1 Työperäistä maahanmuuttoa koskevien prosessien sujuvoittaminen	53
Täytäntöönpanotoimi 2B Toimenpiteet, joilla helpotetaan laillista maahantuloa ja oleskelua unionissa.....	56
Toimi 2B1 Oleskelulupaprosessien tehostaminen ja kehittäminen	56
Täytäntöönpanotoimi 2C Yhteistyön lujittaminen ja kumppanuus kolmansien maiden kanssa muuttoliikkeen hallitsemiseksi	59
Toimi 2C1 Laillisen maahanmuuton väyliä koskeva kansainvälinen yhteistyö	59
Täytäntöönpanotoimi 2D Kotouttamistoimenpiteiden edistäminen ja kolmansien maiden kansalaisten osallisuuden tukeminen.....	61
Toimi 2D1 Valtakunnallinen Integration -tapahtuma kotoutumisen ja pakolaisten vastaanoton toimijoille	61
Toimi 2D2 Alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta, yhteiskuntaorientaatio ja räätälöidyt tukipalvelut	63
Toimi 2D3 Kotoutumisen parissa työskentelevien ohjausosaamisen ja verkosto- ja alueellisen yhteistyön kehittäminen sekä tietopohjan vahvistaminen.....	66
Toimi 2D4 Sosiaali- ja terveystalvuiden ja palvelukokonaisuuksien kehittäminen haavoittuvassa asemassa olevien kolmansien maiden kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.....	70
Toimi 2D5 Maahanmuuttajanaisten työllisyyden esteiden madaltaminen ja toimintakyvyn vahvistaminen	74
Toimi 2D6 Alaikäisenä yksin tulneiden hyvinvoinnin vahvistaminen.....	78
Toimi 2D7 Maahanmuuttajaperheiden kotoutumisen tukeminen.....	81
Toimi 2D8 Maahanmuuttajalasten ja -nuorten koulu- ja opintomenestyksen tukeminen ...	85
Toimi 2D9 Kolmansien maiden kansalaisten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen sekä yhteiskunnan vastaanottavuuden edistäminen	88
Operatiivinen tuki	91
Erytystavoite 3 Osallistutaan laittoman muuttoliikkeen torjuntaan, tehostetaan tehokasta, turvallista ja ihmisarvoista palauttamista ja takaisinottoa sekä edistetään alkuvaiheessa tapahtuvaa uudelleenkotouttamista kolmansissa maissa	92
Täytäntöönpanotoimi 3C Vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotoutumisen tukeminen	92
Toimi 3C1 Avustettu vapaaehtoinen paluu ja uudelleenkotoutuminen	92
Täytäntöönpanotoimi 3B Tuetaan palauttamisen hallintaa koskevaa yhdennettyä ja koordinoitua lähestymistapaa;	95
Toimi 3B1 Palauttamisen hallintaa koskevat toimet	95
Täytäntöönpanotoimi 3D Yhteistyön vahvistaminen kolmansien maiden kanssa ja niiden valmiuksien lisääminen takaisinoton sekä kestävän paluun mahdollistamiseksi;	98

Toimi 3D1 Takaisinottoa ja kestävästä paluuta koskeva yhteistyö	98
Täytäntöönpanotoimi 3A Infrastruktuuria, menettelyjä ja palveluja koskevan unionin säännösten ja politiikan painopisteiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen;.....	100
Toimi 3A1 Paluuta koskevan infrastruktuurin ja menettelyiden vahvistaminen	101
Toimi 3A2 Säilönnotto toiminta ja vaihtoehtoiset turvaamistoimet	103
Operatiivinen tuki	105

1. Johdanto

1.1 Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston ohjelma

Sisäministeriö on laatinut EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastolle rahastoa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1147 artiklan 16 edellyttämän ohjelman, jolla rahastoa pannaan täytäntöön EU-ohjelmakaudella 2021-2027. Ohjelma on strateginen asiakirja, jossa kuvataan yleisesti kansalliset tarpeet rahaston toimialalla, niitä koskevat tavoitteet, suunnitellut toimet, odotettavissa olevat tulokset ja tuloksellisuutta mittaavat indikaattorit sekä suunniteltu rahoituksen jakautuminen.

Ohjelman painopisteiden tulee olla yhdenmukaisia turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnan alan unionin painopisteiden ja haasteiden kanssa ja ohjelman tulee vastata näihin painopisteisiin ja haasteisiin. Ohjelman painopisteiden tulee myös olla täysin asiaankuuluvan unionin säännösten ja sovittujen unionin painopisteiden mukaisia. Ohjelmassa on huomioitu Euroopan komission Suomen ohjelmaa koskevat suositukset.

Ohjelmaa valmisteltiin työryhmässä, joka perustettiin sisäasioiden rahastoja koskevien EU-asetusten ja ohjelmakauden valmistelua varten. Työryhmässä olivat mukana sisäisestä turvallisuudesta ja maahanmuutosta vastaavan sisäministeriön poliisi-, rajavartio-, pelastus- ja maahanmuutto-osastot, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, ulkoministeriö sekä valtiovarainministeriö. Virastoista ja muista sidosryhmistä mukana olivat mm. Maahanmuuttovirasto, Poliisihallitus, Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO), Suomen Kuntaliitto Rajavartiolaitos, Tulli, Valtakunnansyyttäjän toimisto ja Rikosseuraamuslaitos. Ahvenanmaan maakunnan hallitusta pyydettiin erikseen lausumaan sitä koskevista asioista.

Keskeinen osa ohjelman valmistelua on ollut tiedonkeruu sekä eri hallinnonaloilla sovellettavan unionin säännösten ja unionin painopisteiden mukaisten, kansallisesti tunnistettujen tarpeiden ja tavoitteiden sekä ehdotettavien toimien yhteensovittaminen. Ohjelman laatimisessa on huomioitu mm. rahaston toimialan kannalta lähtötilanteessa oleelliset hallitusohjelman kirjaukset, kansalliset strategiat, selvitykset ja toimenpideohjelmat. Valmistelua on edistetty yhteistyöllä eri sidosryhmien kanssa. Ohjelman valmistelun yhteydessä on järjestetty lausunto- ja kuulemiskierros, jossa on

pyydetty valtion, paikallis- ja aluetason viranomaisilta, kansalaisjärjestöiltä, ammattijärjestöiltä ja yhdistyksiltä laajasti näkemyksiä ohjelman sisältöön ja erityisesti siinä asetettaviin toimenpiteisiin.

Euroopan komissio hyväksyi ohjelman 21.9.2022.

1.2 Rahaston toimeenpanosuunnitelma

Sisäasioiden rahastoja ohjelmakaudella 2021-2027 koskevan lain (1125/2021) 5 §:n ja rahastoja koskevan valtioneuvoston asetuksen 119/2022 3§:n mukaan sisäministeriö valmistelee ohjelman seurantakomiteaa kuullen ehdotuksen ohjelmaa täytäntöönpanevaksi toimeenpanosuunnitelmaksiksi.

Toimeenpanosuunnitelman avulla halutaan varmistaa rahaston ohjelman suunnitelmallinen ja vaikuttavuuteen tähtäävä toimeenpano sekä kuvata ohjelman toimeenpanon etenemistä.

Toimeenpanosuunnitelma laaditaan tiiviissä yhteistyössä rahaston toimeenpanon kannalta oleellisten hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa, huomioiden hallinnonalojen ajankohtaiset, ohjelman toimeenpanoa ja tuloksellisuutta edistävät tarpeet sekä käynnissä olevat hankkeet tai toiminnot. Suunnitelman valmistelussa huomioidaan myös rahaston ja sen tavoitteiden kannalta merkityksellisten Euroopan unionin muiden rahoitusvälineiden ja -ohjelmien sisällöt.

Toimeenpanosuunnitelma sisältää kuvaukset avustettavista toimista, niiden keskeisistä päämääristä ja päämäärien edistämiseksi tuettavasta toiminnasta sekä tuettavan toiminnan tulostavoitteista ja mittareista. Suunnitelmassa annetaan myös kuvaus mahdollisista tuensaajista, myönnettävistä avustusosuuksista sekä muusta EU-rahoituksesta, jonka kanssa toimintaa yhteensovitetään. Lisäksi toimeenpanosuunnitelmassa määritellään toimien hakuun avaamisen aikataulu sekä tarvittaessa ohjelmaan sisältyvän rahoituksen tarkempi kohdentaminen.

Toimeenpanosuunnitelman ensimmäisestä päivityksestä lähtien suunnitelma sisältää myös kuvauksen ohjelman toimeenpanon etenemisestä. Toimeenpanosuunnitelma laaditaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Hallintoviranomainen tarkastelee vuosittain toimeenpanosuunnitelman muuttamistarvetta ja kuulee tässä yhteydessä rahaston seurantakomiteaa.

Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston toimeenpanossa seurataan mm. ISF- ja BMVI-rahaston, Euroopan sosiaalirahasto plussan, Global Europe NDICI -ohjelman, RRF-rahaston sekä oikeusalan rahoitusohjelman toteutusta synergioiden löytämiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi. Rahoituksen yhteensovittaminen varmistetaan tiiviillä viranomaisyhteistyöllä ja

rahaston seurantakomiteassa sekä esimerkiksi maahanmuuton ja kotouttamisen koordinaatioryhmässä ja paluun koordinaatioryhmässä.

Tätä rahaston ohjelmaa täydentävää toimeenpanosuunnitelmaa toteutetaan vuosina 2024–2025.

Toimeenpanosuunnitelma on käsitelty rahaston seurantakomiteassa 23.11.2023, minkä lisäksi seurantakomitea kommentoi sitä kirjallisesti.

1.3 Rahaston ohjelman erityistavoitteet ja rahoitus

Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa koskevan AMIF-asetuksen mukaisesti rahaston toimintapoliittisena tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttoasioiden hallinnan kansallista kapasiteettia sekä edistää yhteisen turvapaikkapolitiikan ja yhteisen maahanmuuttopolitiikan täytäntöönpanoa, lujittamista ja kehittämistä unionin säännösten mukaisesti ja noudattaen unionin ja jäsenvaltioiden kansainvälisiä, erinäisistä kansainvälisistä sopimuksista johtuvia velvoitteita.

Edellä mainitun toimintapoliittisen tavoitteen puitteissa rahastolla edistetään seuraavia erityistavoitteita:

1. vahvistetaan ja kehitetään Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän kaikkia näkökohtia, myös sen ulkoista ulottuvuutta (Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä);
2. vahvistetaan ja kehitetään jäsenvaltioihin suuntautuvaa laillista muuttoliikettä niiden taloudellisten ja sosiaalisten tarpeiden mukaisesti ja edistetään kolmansien maiden kansalaisten tehokasta kotouttamista ja sosiaalista osallistamista (Laittoman muuttoliike ja kotoutuminen);
3. osallistutaan laittoman muuttoliikkeen torjuntaan, tehostetaan tehokasta, turvallista ja ihmisarvoista palauttamista ja takaisinottoa sekä edistetään alkuvaiheessa tapahtuvaa uudelleenkotouttamista kolmansissa maissa (Laittoman muuttoliikkeen torjunta ja paluutoimet);
4. parannetaan jäsenvaltioiden välistä yhteisvastuuta ja oikeudenmukaista vastuunjakoa erityisesti niitä jäsenvaltioita kohtaan, joihin muutto- ja turvapaikkahaasteet kohdistuvat voimakkaimmin, myös käytännön yhteistyön kautta (Jäsenvaltioiden välinen yhteisvastuu).

Suomen ohjelmaan on sisällytetty kaikki erityistavoitteet. Sisäministeriö avaa erityistavoitteiden 1-4 puitteissa hakuja, joiden kautta rahaston rahoitusta myönnetään avustuksina hankkeille ja toimintaan.

Eryitystavoitteeseen 4 sisällytetään myös rahaston temaattisen välineen kautta Suomelle maksettavat, rahastoasetuksen 2021/1147 artiklan 19 mukaiset uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskevat määrärahat. Määrärahat kohdennetaan valtion budjetissa uudelleensijoittamisen menettelyistä ja pakolaisten kuntaan sijoittamisesta vastaaville viranomaisille mm. uudelleensijoittamisen järjestelyihin, valmisteluihin, kuntaan sijoittamiseen ja toiminnan kehittämiseen liittyviin toimiin.

Lisäksi erityistavoitteeseen 4 voidaan, erillisestä kansallisesta päätöksestä, sisällyttää rahaston temaattisen välineen kautta jäsenvaltioille maksettavia, rahastoasetuksen 2021/1147 artiklan 20 mukaisia kansainvälistä suojelua hakevien tai kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden siirtoja varten tarkoitettuja määrärahoja. Määrärahat kohdennettaisiin valtion budjetissa vastaanottovaiheessa turvapaikkamenettelyistä ja vastaanotto toiminnasta vastaaville viranomaisille.

Edellä mainittuja temaattisen välineen kautta maksettavia, rahastoasetuksen 2021/1147 artiklojen 19 ja 20 mukaisia määrärahoja ei myönnetä avustuksina hanketoimintaan. Niiden lisäksi erityistavoitteen 4 puitteissa varaudutaan tarpeeseen tarjota tukea toiselle jäsenvaltiolle, johon kohdistuu muuttoliikkeeseen liittyviä haasteita, esimerkiksi lähettämällä kansallisia asiantuntijoita. Tällaista toimintaa koskeva avustus lisättäisiin toimeenpanosuunnitelmaan asian ollessa ajankohtainen ja myönnettäisiin avustuksena hankkeelle.

Ohjelman kaikissa toimissa huomioidaan yleisasetuksen (CPR) artiklan 9 mukaiset horisontaaliset periaatteet sekä AMIF-asetuksen artiklan 6 mukaiset periaatteet. Ohjelma ja toteutettavat toimet perustuvat yhteisiin eurooppalaisiin arvoihin sekä oikeusvaltioperiaatteen, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Myös sukupuolinäkökulma ja lasten oikeuksien toteutuminen integroidaan tuettaviin toimiin ja niitä edistetään kaikissa vaiheissa.

Kaikilla osa-alueilla panostetaan vahvemman tuen tarpeessa ja haavoittuvassa asemassa olevien kolmansien maiden kansalaisten aikaiseen tunnistamiseen, tavoittamiseen ja yksilökohtaisten tarpeiden huomioimiseen.

Rahastosta tuettavilla toimilla voidaan kattaa Ukrainasta sotaa pakenevien tarpeita.

Rahasto edistää osaltaan valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman toimeenpanoa kehittämällä eri toimijoiden kykyä tunnistaa ihmiskaupan ja muun hyväksikäytön uhreja.

Tarkoituksena on parantaa uhrien ohjautumista ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään.

Rahoituksella ei ylläpidetä lakisäateistä perustoimintaa, mutta sen avulla voidaan täydentää, tehostaa ja kehittää budjettirahoitteista toimintaa. Rahoituksella ei tueta puhtaasti tutkimustoimintaa, jota tyypillisesti tuetaan tutkimusapurahoin.

Yleisasetuksen (CPR) artiklan 8 mukaisesti ohjelma toimeenpannaan kumppanuuksissa ja monipuolisia verkostoja hyödyntäen, huomioiden kolmas ja neljäs sektori ja vahvistaen maahanmuuttajajärjestöjen roolia.

Ohjelman soveltamisala kattaa Manner-Suomen sekä Ahvenanmaan maakunnan, jota toimet koskevat soveltuvin osin. Ohjelman toimeenpanossa huomioidaan ruotsinkielisen tiedon ja koulutuksen tarpeet.

Rahaston rahoitus EU-tasolla on 9,9 miljardia euroa. Ohjelmakauden alussa Suomen ohjelman kautta avustuksina hankkeisiin ja toimintaan myönnettävä osuus on noin 62,4 miljoonaa euroa.

<i>Taulukko 1 ohjelman rahoituksen jakautuminen erityistavoitteille ilman teknistä apua, koko ohjelmakausi 2021-2027</i>	
Erityistavoite 1 Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä	24 339 120,81 €
Hankeavustukset	19 115 864,50 €
Operatiivinen tuki	5 223 256 €
Erityistavoite 2 Laillinen muuttoliike ja kotoutuminen	29 948 081,87 €
Hankeavustukset	27 064 429,14 €
Operatiivinen tuki	2 883 652 €
Erityistavoite 3 Laittoman muuttoliikkeen torjunta ja paluutoimet	7 820 874,59 €
Hankeavustukset	6 315 607,88 €
Operatiivinen tuki	1 505 266 €
Erityistavoite 4 Jäsenvaltioiden välinen yhteisvastuu	300 000 €
Hankeavustukset	300 000 €
Operatiivinen tuki	0 €
Yhteensä	62 408 077,27 €

Vuonna 2024 toteutettavan väliarvioinnin jälkeen on mahdollista saada ohjelmaan lisärahoitusta edellyttäen, että vähintään 10 % alkuperäisestä rahoitusosuudesta on käytetty väliarviointiin mennessä. Lisärahoitus allokoidaan jäsenvaltioiden ohjelmiin rahastoa koskevassa asetuksessa määriteltyjen kriteerien perusteella.

Lisärahoitusta ohjelmaan on mahdollisuus saada myös komission erityistoimihakujen kautta.

2. Ohjelman toimeenpanon eteneminen

Rahastosta on järjestetty vuosien 2022-2023 aikana neljä hakuja. Keväällä 2022 järjestetyssä rahaston ensimmäisessä haussa avattiin haettavaksi pääasiassa kiireellistä toimeenpanoa vaativia toimia sekä toimia, joilla haluttiin varmistaa eräiden aiemmin käynnistettyjen toimien keskeytyksetön jatkuvuus. Lisäksi avattiin haettavaksi toimia, joilla on erityistä valtakunnallista tai EU-tason painoarvoa. Sen jälkeen järjestetyissä hauissa avattiin haettavaksi toimia laajemmin voimassa olevien toimeenpanosuunnitelmien mukaisesti. Toimeenpanosuunnitelmaa 2024-2025 laadittaessa neljännen (syksyn 2023) haun hakemusten käsittely on kesken.

Ohjelman toimeenpano on käynnistynyt tehokkaasti. Kaikissa erityistavoitteissa on käynnistetty sekä hanketoimintaa että operatiivisen tuen käyttö.

Erylistavoitteessa 1 Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä on käynnistetty seuraavanlaisia toimenpiteitä (täytäntöönpanotoimi sulkeissa):

- parannetaan turvapaikkamenettelyn tehokkuutta ja varautuvuutta automatisoimalla UMA-järjestelmän päätöstoiminnallisuuksia sekä uudistamalla turvapaikkapuhutteluihin käytetty puhutteluvarausjärjestelmä (1A)
- vahvistetaan turvapaikkaprosessin laatua tuottamalla tulkkauksen koulutus- ja testausmateriaalia ja tulkkauksen käsittelyjärjestelmä sekä rakentamalla viestintäkanava Maahanmuuttoviraston ja tulkkien välille (1A)
- tuetaan turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän kapasiteettia kehittämällä Maahanmuuttoviraston Helsingin, Oulun sekä Joutsenon vastaanottokeskusten tiloja, varustusta ja infrastruktuuria vastaamaan nykypäivän tarpeita ja tukemaan varautumisvalmiutta vastaamaan äkillisiin muutoksiin turvapaikkahakijoiden määrissä (1B)
- vahvistetaan haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden tukipalveluita (1B)

- tukemalla vastaanotto toiminnan piirissä olevien asiakkaiden mielenterveyttä, toimintakykyä ja sopeutumista sekä kouluttamalla aiheesta asiantuntijoita
- kouluttamalla valtakunnallisesti pakolaisia työssään kohtaavia ammattilaisia tunnistamaan kidutuksen uhrit, huolehtimaan uhrin vammojen dokumentoimisesta sekä varmistamaan uhrien ohjautuminen hoidon ja kuntoutuksen piiriin
- vahvistamalla turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelevien vastaanottokeskusten ammattilaisten keskusteluaputaitoja sekä tuottamalla laaja-alainen, laadukas ja aikaa kestävä koulutuskokonaisuus keskusteluaputaidoista vastaanottokeskusympäristöön
- edistämällä kansainvälistä suojelua hakevien sukupuolistuneen väkivallan kokemusten ennaltaehkäisyä, kokemusten tunnistamista ja kokemusten käsittelyyn tarvittavaa tukea
- vahvistetaan uudelleensijoittamisen edellytyksiä alue- ja paikallistasolla pilotoimalla yhteisölähtöisen kotoutumisen mallia (1B)
- parannetaan turvapaikkajärjestelmän toimintaan ja muuttoliikkeisiin liittyvää tilannekuvaa ja ennustettavuutta kehittämällä uusi työprosessi ennakoitimaatiedon tuottamiseen ja sisällyttämällä se osaksi maatietopalvelun ja Migrin päivittäistä työtä (1B)

Hanketoimintoja ovat käynnistäneet Maahanmuuttoviraston lisäksi Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr., Kuopion Setlementti Puijola ry, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos sekä SPR.

Seuraavissa toimeenpanosuunnitelman mukaisissa toimissa ei ole vielä käynnistetty hanketoimintaa:

- Kansallisen turvapaikkajärjestelmän mukauttaminen vastaamaan EU-lainsäädännön muutoksia
- Uudelleensijoittamisen laadun ja tehokkuuden arvioiminen
- Yksityismajoituksessa olevien asiakkaiden tukeminen
- Esikotouttavan toiminnan ja onnistuneen kuntaan muuton vahvistaminen
- Kiintiöpakolaisten valintamenettelyiden kehittäminen

Eryitystavoitteessa 1 Maahanmuuttovirasto on aloittanut operatiivisen tuen käytön turvapaikkakäsittelyssä työskentelevien palkkakustannusten kattamiseksi.

Eryitystavoitteessa 1 on vuoden 2023 lopussa sidottu erityistavoitteen rahoituksesta (yhteensä 24,3 miljoonaa euroa) noin 8,4 miljoonaa euroa.

Eryitystavoitteessa 2 on käynnistetty seuraavanlaisia toimenpiteitä (täytäntöönpanotoimi sulkeissa):

- sujuvoitetaan laillista maahantuloa ja oleskelua unionissa sujuvoittamalla ja automatisoimalla oleskelulupaprosessia testattavien itsepalveluautomaattien avulla (2B)
- sujuvoitetaan laillista maahantuloa ja oleskelua unionissa toteuttamalla tietojärjestelmämuutokset työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupien jälkivalvonnan automatisoinnille Maahanmuuttovirastossa ja luomalla prosessit automaation käyttöönotolle (2B)
- vahvistetaan kotoutumisen parissa toimivien tietopohjaa, verkostoja ja kumppanuuksia sekä edistetään dialogia ajankohtaisista kotoutumisen teemoista Integration 2022- sekä Integration 2024 -tapahtumissa (2D)
- vahvistetaan kotoutumisen alkuvaiheen tukipalveluita tarjoamalla ihmiskaupan uhreille työelämätaitojen valmennusta (2D2)
- vahvistetaan kotoutumisen alkuvaiheen tukipalveluita vahvistamalla kolmansista maista muuttaneiden naisten monilukutaitoa ja toimijuutta (2D2)
- vahvistetaan alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa kehittämällä Pohjois-Savoon kuuden kunnan yhteinen asiakaslähtöinen palvelupolku huomioiden sekä humanitäärinen että kasvava työperäinen maahanmuutto (2D2)
- vahvistetaan alkuvaiheen yhteiskuntaorientaatiota lisäämällä kuntien ymmärrystä yhteiskuntaorientaatiosta ja vahvistamalla sen järjestämisvalmiuksia (Yhteiskuntaorientaation oppimateriaali ja verkkoalusta) (2D2)
- vahvistetaan alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa kehittämällä kotoutumistyöhön soveltuvaa ehkäisevän talousohjauksen välineistöä ja vahvistamalla kotoutumisen parissa työskentelevien ammattilaisten ohjausosaamista raha-asioihin ja taloudenhallintaan liittyvissä kysymyksissä (2D2/2D3)

- vahvistetaan kotoutumisen parissa työskentelevien tietopohjaa maahanmuuttaneiden terveydestä ja hyvinvoinnista, tuottamalla aiheesta seurantatietoa sekä luomalla puitteet säännölliselle tietotuotannolle (2D3)
- vahvistetaan kotoutumisen parissa työskentelevien tietotaitoa tasa-arvosta ja seksuaalioikeuksista ja tarjoamalla työkaluja aiheen käsittelyyn sekä tarjoamalla kolmansien maiden kansalaisille tietoa tasa-arvosta ja seksuaalioikeuksista osana kotoutumisprosessia (2D3)
- kehitetään sosiaali- ja terveystalvueluita ja palvelukokonaisuuksia vahvistamalla perhepalveluiden laatua ja yhdenvertaisuutta (2D4)
- tuetaan maahanmuuttajaperheiden hyvinvointia kehittämällä kuntien ja kolmannen sektorin ennaltaehkäisevää perhetyötä, tukemalla matalan kynnyksen toimintaa ja tarjoamalla perheille kielikoulutusta sekä kehittämällä ratkaisuja pakolaistaustaisten perheiden tuen tarpeeseen perheiden erossa olon ja perheenyhdistämisen aikana (2D7)
- tuetaan maahanmuuttajalasten ja -nuorten koulu- ja opintomenestystä tukemalla lasten ja nuorten toimintakykyä sekä kehittämällä tukitoimia pudokkuusriskissä olevien opiskelijoiden opintojen loppuun saattamiseksi (2D8) Edistetään yhteiskunnan vastaanottavuutta (2D9)
 - kehittämällä nuorisotyön ammattilaisten kykyä tunnistaa ja puuttua rasismiin ja purkaa rasismia tuottavia rakenteita
 - tarjoamalla rasismia kokeneille tietoa, tukea, ohjausta ja työkaluja rasismikokemustensa purkamiseen sekä lisäämällä maahanmuuttaneita työssään kohtaavien yhdenvertaisuutta ja rasismia ehkäisevää työtettä
 - tukemalla erilaisia organisaatioita ja ammattilaisia muutosprosessiin rasismiin vastaisen kehittämisotteen vahvistamisessa ja juurtumisessa organisaatioiden toimintatapoihin ja rakenteisiin
 - tarjoamalla kouluympäristössä lapsille ja aikuisille uutta tietoa ja tapoja rasismiin vastaisten teemojen käsittelyyn sekä auttamalla peruskoululaisia muodostamaan laajan ymmärryksen rasismista, sen ilmenemismuodoista, omista ennakkoluuloista ja etuoikeuksista.

Kotoutumistoimien toteuttajajoukko on monipuolinen: hankkeiden toteuttajia ovat järjestötoimijat, kunnat, seurakunnat, säätiöt, koulutusorganisaatiot ja valtion viranomaiset.

Eryistavoitteessa 2 Maahanmuuttovirasto on aloittanut operatiivisen tuen käytön lupaprosessissa työskentelevien palkkakustannusten kattamiseksi.

Seuraavissa toimeenpanosuunnitelman mukaisissa toimissa ei ole vielä käynnistetty hanketoimintaa:

- Työperäistä maahanmuuttoa koskevien prosessien sujuvoittaminen (toimeenpanosuunnitelmaa 2024-2025 päivitettäessä syksyn 2023 haun hakemukset ovat käsittelyssä)
- Laillisen maahanmuuton väyliä koskeva kansainvälinen yhteistyö

Eryistavoitteessa 2 on vuoden 2023 lopussa sidottu erityistavoitteen rahoituksesta (yhteensä 29,9 miljoonaa euroa) noin 10,5 miljoonaa euroa.

Eryistavoitteessa 3 on käynnistetty seuraavanlaisia toimenpiteitä (täytäntöönpanotoimi sulkeissa):

- lisätään tietoa ja tietoisuutta vapaaehtoisesta paluusta ja uudelleenkotoutumisen palveluista vapaaehtoisesti kotimaahansa palaaville tai paluutta pohtiville kolmansien maiden kansalaisille, perehdyttämällä diasporassa eläviä vapaaehtoisesta paluusta, ja lisäämällä kolmansien maiden kansalaisia työssään kohtaavien tietoisuutta vapaaehtoisen paluun haasteista (3C).
- vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotoutumisen edistämiseksi luodaan ja ylläpidetään suhteita Somalian ja Irakin viranomaisiin ja muihin sidosryhmiin ja kerätään kohdemaissa tietoa paluun ja uudelleenkotoutumisen tukitoimista sekä yleistä tilannekuvaa paluuasioista

Vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotoutumisen toimia ovat käynnistäneet Maahanmuuttovirasto, sekä Pakolaisapu (3C).

Seuraavissa toimeenpanosuunnitelman mukaisissa täytäntöönpanotoimissa ei ole vielä käynnistetty hanketoimintaa:

- 3A Infrastruktuuria, menettelyjä ja palveluja koskevan unionin säännösten ja politiikan painopisteiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen;
- 3B Tuetaan palauttamisen hallintaa koskevaa yhdenmukaista ja koordinoitua lähestymistapaa;
- 3D Yhteistyön vahvistaminen kolmansien maiden kanssa ja niiden valmiuksien lisääminen takaisinoton sekä kestävän paluun mahdollistamiseksi;

Erityistavoitteessa 3 Maahanmuuttovirasto ja Poliisi käyttävät operatiivista tukea paluuneuvonnan järjestämisestä, vastaanottokeskusten ohjaamisesta sekä maastapoistamistoiminnasta aiheutuvien henkilöstökulujen kattamiseksi.

Erityistavoitteessa 3 on vuoden 2023 lopussa sidottu erityistavoitteen rahoituksesta (yhteensä 7,8 miljoonaa euroa) noin 1,6 miljoonaa euroa.

Yhteensä rahaston rahoituksesta (62,4 miljoonaa euroa) on sidottu hankkeisiin ja operatiivisella tuella katettavaan toimintaan noin 20,5 miljoonaa euroa.

3. Ohjelman erityistavoitteiden mukaisesti toteutettavat toimet ja rahoituksen kohdentaminen vuosina 2024–2025

Tämä toimeenpanosuunnitelma koskee vuosia 2024 ja 2025. Rahastosta järjestetään kumpanakin vuonna kaksi hakua.

Erityistavoitteessa 1 avataan haettavaksi kevään ja syksyn 2024 hauissa turvapaikkamenettelyn tehokkuuden ja varautuvuuden parantamista koskeva toimi sekä kevään haussa myös turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän kapasiteetin tukemista koskeva toimi ja oikeusturvan kannalta laadukkaat turvapaikkaprosessit -toimi. Syksyn 2025 haussa avataan haettavaksi erityistavoitetta 1 koskeva operatiivinen tuki.

Erityistavoitteessa 2 avataan haettavaksi syksyn 2024 haussa työperäisen maahanmuuton prosessien sujuvoittamista koskeva toimi sekä laillisen maahanmuuton väyliä koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön liittyvä toimi. Näistä jälkimmäinen toimi voidaan avata rahoituksen riittäessä haettavaksi myös syksyn 2025 haussa ja lisäksi tällöin jatketaan oleskelulupaprosessien tehostamista ja kehittämistä.

Kotoutumistoimien osalta edetään kevään 2024 haussa kotoutumisen parissa työskentelevien työn kehittämisen sekä sosiaali- ja terveystalveluiden kehittämisen toimissa. Syksyllä 2024 jatketaan maahanmuuttajaperheiden hyvinvoinnin sekä maahanmuuttajalasten ja -nuorten koulumenestyksen vahvistamista. Keväällä 2025 avataan haettavaksi kotoutumistoimijoiden tietopohjaa vahvistavan Integration-tapahtuman haku ja rahoituksen riittäessä lisäksi maahanmuuttajanaisten työllisyyden edistämistä koskeva toimi.

Erityistavoitteessa 3 kaikki toimet ovat aina haettavissa. Operatiivinen tuki avattaisiin haettavaksi seuraavan kerran syksyn 2024 haussa. Erityistavoitteessa 3 kussakin haussa sitomatta jäänyt rahoitus voidaan siirtää haettavaksi seuraavassa haussa.

Toimet avataan haettavaksi alla olevien rahoitussuunnitelmien mukaisesti.

Taulukko 2: erityistavoitteessa 1 Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä hakuihin avattavat täytäntöönpanotoimet, toimet ja rahoitus

Kussakin haussa avoinna olevat toimet on merkitty rastilla (x). Toimeenpanosuunnitelmaa päivitetään vuosittain ja hakuihin avattavia toimia voidaan päivittää.

Täytäntöönpanotoimet ja toimet	KEVÄT 2024	SYKSY 2024	KEVÄT 2025	SYKSY 2025
1A Unionin säännösten ja Euroopan yhteiseen turvapaikkajärjestelmään liittyvien painopisteiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen, josta haussa alla eritellyt toimet:	2 000 000 €	4 500 000 €		
1A1 Kansallisen turvapaikkajärjestelmän mukauttaminen vastaamaan EU-lainsäädännön muutoksia				
1A2 Turvapaikkamenettelyn tehokkuuden ja varautuvuuden parantaminen	x	x		
1A3 Oikeusturvan kannalta laadukkaat turvapaikkaprosessit				
1A4 Uudelleensijoittamisen laadun ja tehokkuuden arvioiminen				
1B Jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmien kapasiteetin tukeminen infrastruktuurin ja palvelujen osalta tarvittaessa, mukaan lukien alue- ja paikallistaso, josta haussa alla eritellyt toimet:	3 250 000 €			
1B1 Turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän kapasiteetin tukeminen	x			
1B2 Yksityismajoituksessa olevien asiakkaiden tukeminen				
1B3 Esikotouttavan toiminnan ja onnistuneen kuntaan muuton vahvistaminen				
1B4 Haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden tukipalvelut				
1B5 Turvapaikkajärjestelmän toimintaan ja muuttoliikkeisiin liittyvän tilannekuvan ja ennustettavuuden parantaminen				
1B7 Uudelleensijoittamisen edellytyksiä vahvistavat toimet alue- ja paikallistasolla				
1C Yhteistyön ja kumppanuuden lisääminen kolmansien maiden kanssa muuttoliikkeen hallitsemiseksi				
1C1 Kiintiöpakolaisten valintamenettelyiden kehittäminen				
Operatiivinen tuki				3 023 136 €
Haun määrärahat yhteensä	5 250 000 €	4 500 000 €		3 023 136 €

Taulukko 3: erityistavoitteessa 2 Laillinen muuttoliike ja kotoutuminen hakuihin avattavat täytäntöönpanotoimet, toimet ja rahoitus.

Kussakin haussa avoinna olevat toimet on merkitty rastilla (x). Toimeenpanosuunnitelma päivitetään vuosittain ja hakuihin avattavia toimia voidaan päivittää.

Täytäntöönpanotoimet ja toimet	KEVÄT 2024	SYKSY 2024	KEVÄT 2025	SYKSY 2025
2A Laillisen muuttoliikkeen edistäminen ja sitä koskevan unionin säännösten soveltaminen (lähtöä edeltävät toimenpiteet), josta haussa alla eritellyt toimet:		829 182,11 €		
1A1Työperäisen maahanmuuton edistäminen		x		
2B Toimenpiteet, joilla helpotetaan laillista maahantuloa ja oleskelua unionissa (laillisen oleskeluluvan saaminen)		2 000 000 €		508 614,48 €
2B1 Oleskelulupaprosessien tehostaminen ja kehittäminen		x		x
2C Yhteistyön lujittaminen ja kumppanuus kolmansien maiden kanssa muuttoliikkeen hallitsemiseksi (liikkuvuusjärjestelyt)		1 600 000 €		1 418 150,48 €
2C1 Laillisen maahanmuuton väylien kehittäminen ja sitä koskeva kansainvälinen yhteistyö		x		x
2D Kotoutumisen ja osallisuuden edistäminen, josta haussa alla eritellyt toimet:	3 000 000 €	2 000 000 €	250 000 €	616 754 €
2D1 Kohdennettu haku: Integration 2022 -tapahtuma			x	
2D2 Alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta, yhteiskuntaorientaatio ja räätälöidyt tukipalvelut.				
2D3 Kotoutumisen parissa työskentelevien ohjausosaamisen ja verkosto- ja alueellisen yhteistyön kehittäminen sekä tietopohjan vahvistaminen	x			

Taulukko 3: erityistavoitteessa 2 Laillinen muuttoliike ja kotoutuminen hakuihin avattavat täytäntöönpanotoimet, toimet ja rahoitus.

Kussakin haussa avoinna olevat toimet on merkitty rastilla (x). Toimeenpanosuunnitelma päivitetään vuosittain ja hakuihin avattavia toimia voidaan päivittää.

Täytäntöönpanotoimet ja toimet	KEVÄT 2024	SYKSY 2024	KEVÄT 2025	SYKSY 2025
2D4 Sosiaali- ja terveystalveluiden ja palvelukokonaisuuksien kehittäminen haavoittuvassa asemassa olevien kolmansien maiden kansalaisten tarpeisiin	x			
2D5 Maahanmuuttajanaisten työllisyyden esteiden madaltaminen ja toimintakyvyn vahvistaminen				x
2D6 Alaikäisenä yksin tulleiden hyvinvoinnin vahvistaminen				
2D7 Maahanmuuttajaperheiden hyvinvoinnin tukeminen		x		
2D8 Maahanmuuttajalasten ja nuorten koulu- ja opintomenestyksen tukeminen		x		
2D9 Kolmansien maiden kansalaisten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen sekä yhteiskunnan vastaanottavuuden edistäminen				
Operatiivinen tuki				
Haun määrärahat yhteensä	3 000 000 €	4 829 182 €	250 000 €	2 543 519 €

Taulukko 4: erityistavoitteessa 3 Laittoman muuttoliikkeen torjunta ja paluutoimet hakuihin avattavat täytäntöönpanotoimet, toimet ja rahoitus.

Kussakin haussa avoinna olevat toimet on merkitty rastilla (x). Toimeenpanosuunnitelma päivitetään vuosittain ja hakuihin avattavia toimia voidaan päivittää.

Kussakin haussa sitomatta jäävä rahoitus voidaan avata haettavaksi seuraavassa haussa.

Täytäntöönpanotoimet ja toimet	KEVÄT 2024	SYKSY 2024	KEVÄT 2025	SYKSY 2025
Täytäntöönpanotoimi 3C Vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotoutumisen tukeminen, josta haussa alla eriteltyt toimet:	x	x	x	x
3C1 Avustettu vapaaehtoinen paluu ja uudelleenkotoutuminen	x	x	x	x
Täytäntöönpanotoimi 3B Tuetaan palauttamisen hallintaa koskevaa yhdenmukaistettua ja koordinoitua lähestymistapaa, josta haussa alla eriteltyt toimet:	x	x	x	x
3B1 Palauttamisen hallintaa koskevat toimet	x	x	x	x
Täytäntöönpanotoimi 3D Yhteistyön vahvistaminen kolmansien maiden kanssa, josta haussa alla eriteltyt toimet:	x	x	x	x
3D1 Takaisinottoa ja kestävästä paluusta koskeva yhteistyö	x	x	x	x
Täytäntöönpanotoimi 3A Infrastruktuuria, menettelyjä ja palveluja koskevan unionin säännösten ja politiikan painopisteiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen, josta haussa alla eriteltyt toimet;	x	x	x	x
3A1 Paluuta koskevan infrastruktuurin ja menettelyiden vahvistaminen	x	x	x	x
3A2 Säilöönottotoiminta ja vaihtoehtoiset turvaamistoimet		x	x	x
Operatiivinen tuki		887 650,86 €		

Haun määrärahat yhteensä	2 000 000 €	1 887 651 €	1 000 000 €	729 315 €

4. Erityistavoitteet, täytäntöönpanotoimet ja toimet

Erityistavoite 1 Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä

Täytäntöönpanotoimi 1A Unionin säännösten ja Euroopan yhteiseen turvapaikkajärjestelmään liittyvien painopisteiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen;

Toimi 1A1 Kansallisen turvapaikkajärjestelmän mukauttaminen vastaamaan EU-lainsäädännön muutoksia

Euroopan komissio antoi 23.9.2020 EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistusta koskevan tiedonannon (New Pact on Migration and Asylum) ja sen liitteenä säädösehdotuksia, joiden pohjalta jatketaan edellisellä lainsäädäntökaudella kesken jäänyttä työtä.

Säädösehdotuksilla/Paktilla tähdätään siihen, että turvapaikkajärjestelmää uudistetaan kokonaisvaltaisesti, jotta menettelyt olisivat nopeita ja tehokkaita, suojelua myönnettäisiin yhdenmukaisilla kriteereillä ja vastuu turvapaikanhakijoista jakautuisi jäsenvaltioiden kesken oikeudenmukaisemmin. Järjestelmä muuttuu nykyistä enemmän asetus pohjaiseksi eli EU-säädöksistä tulee kansallisesti suoraan sovellettavia, joten kansallinen järjestelmä on mukautettava tähän. Säädökset tulevat myös aiheuttamaan kehittämistarpeita turvapaikkajärjestelmän kaikilla osa-alueilla.

Päämääränä on mukauttaa kansallista turvapaikkajärjestelmää vastaamaan EU-lainsäädännön muutoksia.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- arvioidaan, kehitetään ja muutetaan kansallista järjestelmää vastaamaan EU-lainsäädännön muutoksia
- uudelleenjärjestellään järjestelmän toimintoja EU-lainsäädännön edellyttämällä tavalla
- sujuvoitetaan työprosesseja eri viranomaisissa
- kehitetään tietojärjestelmiä vastaamaan EU-lainsäädännön edellytyksiä
- parannetaan tiedon käytettävyyttä turvapaikkaprosessissa

- viranomaisille ja kolmannen sektorin toimijoille järjestetään kohdennettuja koulutus- ja tiedotustoimenpiteitä
- kehitetään viranomaisohjeistusta ja turvapaikanhakijoille suunnattua ohjeistusta
- infrastruktuuria ja organisaatioita vahvistetaan uusien menettelyjen osalta

Tulostavoitteet:

- toteutettujen toimenpiteiden myötä turvapaikkajärjestelmää on mukautettu vastaamaan EU-lainsäädännön muutoksia

Avustus	75 % Avustus voidaan korottaa 90 prosenttiin toimissa, joissa kehitetään ja toteutetaan säilöönnoton tehokkaita vaihtoehtoja.
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia yhteensovitetään muista EU:n sisäasioiden rahastoista rahoitettavien toimien kanssa.

Sovellettavat indikaattorit

Tuotosindikaattorit

O.1.1 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen:

O.1.1.1 oikeudellista apua saaneiden osallistujien määrä

O.1.1.3 apua saaneiden haavoittuvassa asemassa olevien osallistujien määrä.

O.1.2 Koulutustoimiin osallistujien määrä.

O.1.3 Äskettäin avattujen unionin säännösten mukaisten paikkojen määrä vastaanottoinfrastruktuurissa, erikseen täsmentäen:

O.1.3.1 ilman huoltajaa saapuville alaikäisille tarkoitettujen äskettäin avattujen paikkojen määrä.

O.1.4 Korjattujen tai kunnostettujen, unionin säännösten mukaisten paikkojen määrä vastaanottoinfrastruktuurissa, erikseen täsmentäen: O.1.5 ilman huoltajaa saapuville alaikäisille tarkoitettujen korjattujen tai kunnostettujen paikkojen määrä. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Ei suunniteltuja hakuja.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	

<i>Toimi 1A2 Turvapaikkamenettelyn tehokkuuden ja varautuvuuden parantaminen</i>
Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistustoimet vaikuttavat kansalliseen turvapaikkamenettelyyn. Turvapaikkamenettelydirektiivin mukainen ulkomaalaislain turvapaikkahakemusten käsittelyaikoja koskeva muutos tuli voimaan 2018. Pääsäännön mukaan tämän jälkeen vireille tulleet hakemukset tulee käsitellä kuudessa kuukaudessa niiden jättämisestä. Hallitusohjelmassatodetaan, että Suomen turvapaikanhakujärjestelmää tehostetaan ja sen laatua kehitetään. Hakemusten tavoitekäsittelyaika lyhennetään korkeintaan kuuteen kuukauteen.   Vuoden 2015 maahanmuuttotilanne osoitti tarpeet varautumiselle äkillisiin muutoksiin turvapaikanhakijoiden määrissä. Sen seurauksena aloitettiin kehitystyö suuriin asiakasmääriin varautumiseksi. Toimintaympäristön muutoksiin, erityisesti laajamittaisen ja välineellistetyn maahantulon tilanteisiin tulee varautua. Ajanmukaisilla tietojärjestelmillä on keskeinen merkitys sille, että aikaa vievät toiminnot kyetään automatisoimaan, jolloin turvapaikkahakemusten käsittelyä voidaan tehostaa ja kyetään varaamaan enemmän aikaa varsinaiselle asiakastyölle, kuten turvapaikkapuhutteluille. Sujuva digitaalinen asiointi edistää osaltaan myös menettelyn oikeusturvaa.   Turvapaikkaprosessissa on tunnistettu käsittelyn nopeuttamisen kannalta merkityksellisiä haasteita useissa prosessin osa-alueissa. Haasteet liittyvät erityisesti teknisiin valmiuksiin ja kyvykkyyksiin, virkamiesten ja sidosryhmien osaamiseen sekä kansallisen lainsäädännön

asettamiin toimintamahdollisuuksiin. Myös oikeusjärjestelmän ruuhkautuminen pitkittää turvapaikkaprosessia. Kehittämistarpeita on tunnistettu esimerkiksi turvapaikkapuhutteluiden järjestämisen, puhutteluiden sujuvuuden, hakemusten käsittelyn ja sitä koskevan asioinnin sekä päätöksenteon teknisen sujuvoittamisen osalta.

Päämääränä on parantaa turvapaikkamenettelyn tehokkuutta ja varautuvuutta menettelyn eri vaiheissa. Tavoitteena on varmistaa turvapaikkahakemusten käsittely kuuden kuukauden määräajassa ja varmistaa menettelyn laatu ja oikeusturva.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- turvapaikkahakemusten käsittelyä nopeutetaan kehittämällä tietojärjestelmiä tukemaan teknisesti sujuvampaa päätöksentekoa ja päätösten laatua
- turvapaikkahakemuksiin liittyvien kuulemisten järjestelyprosessia tehostetaan, selkeytetään ja osa-automatisoidaan
- tiedonvaihtoa viranomaisten sekä asiakkaiden, heidän avustajiensa ja edustajiensa välillä sujuvoitetaan
-
- turvapaikkamenettelyn toimintoja ja tapahtumien hallintaa tehostetaan
- hankitaan tehokkuuden lisäämiseksi tarvittavia työvälineitä, ohjelmistoja ja laitteistoja
- koulutetaan turvapaikkamenettelyyn osallistuvaa henkilöstöä
- mukautetaan kansallisia sähköisiä tietojärjestelmiä vastaamaan tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevien EU-asetusten edellytyksiä

Tulostavoitteet:

- turvapaikkamenettely on tehostunut ja käsittelyajat ovat lyhentyneet
- turvapaikkakäsittelyyn on luotu tehokkaampia työskentelytapoja
- turvapaikkamenettelyyn osallistuvan henkilöstön osaaminen on lisääntynyt
- asiointi sekä tietojen toimittaminen turvapaikkaprosessissa on sujuvampaa ja turvatumppaa, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osalta
- ajantasaisen tiedon saatavuutta turvapaikkaprosessin etenemisestä on parannettu

• kehitetyt ratkaisut mahdollistavat varautumisen myös poikkeukselliseen laajamittaiseen maahantuloon ja välineellistetyin maahanmuuton tilanteisiin • kehitetyt ratkaisut optimoivat tapahtumiin tarvittavaa työtä ja resursseja	
Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	
Sovellettavat indikaattorit Tuotosindikaattorit O.1.2 Koulutustoimiin osallistujien määrä. Tulosindikaattorit R.1.5 Niiden osallistujien määrä, jotka katsovat, että koulutuksesta on hyötyä heidän työlleen. R.1.6 Niiden osallistujien määrä, jotka raportoivat kolmen kuukauden kuluttua koulutuksesta, että he käyttävät koulutuksessa hankkimiaan taitoja ja osaamista. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Kevät 2024, syksy 2024
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus.

Toimi 1A3 Oikeusturvan kannalta laadukkaat turvapaikkaprosessit

Turvapaikkapuhutteluiden laadulla on suuri merkitys turvapaikkaprosessin keston sekä yksittäisen hakijan kannalta, että kokonaisuutena. Turvapaikanhakijoiden oikeusturvan toteutuminen tulee varmistaa sekä hakemus- että valitusvaiheessa.

Turvapaikanhakijoiden oikeusturvan vahvistamiseen liittyen on todettu tarve parantaa turvapaikanhakijoille suunnattua yleistä oikeudellista neuvontaa, arvioida turvapaikkamenettelyjen laatua ja lapsen edun toteutumista sekä varmistaa turvapaikanhakijoita avustavien lakimiesten pätevyys ja huolellisuus. Tätä edistävät lainsäädännön muutokset tuleekin huomioida oikeudellisen neuvonnan ja oikeusapupalveluiden kehittämisessä ja tarjonnassa. Oikeudellisen neuvonnan korkea taso tukee myös turvapaikkamenettelyn tehokkuutta.

Myös tulkkauksen laadukkuus on keskeisesti vaikuttava tekijä asiakkaiden oikeusturvan kannalta. Tulkkienvaihteleva taso hidastaa paikoin merkittävästi kuulemistilaisuuden kulkua ja saattaa pahimmassa tapauksessa vaarantaa asiakkaan oikeusturvan toteutumista.

Vastaanottopalveluihin liittyvää hakijoiden oikeudellista neuvontaa ja avustamista on viime aikoina kehitetty niin viranomaisten kuin kolmannen sektorinkin tukemana. Myös tulkkausten laatuun ja turvapaikanhakijoiden oikeudelliseen neuvontaan sekä avustamiseen liittyviä toimia on toteutettu AMIF-rahoituksella ohjelmakaudella 2014-2020. Toimien vahvistaminen ja ylläpitäminen on tärkeää tulevaisuudessakin niin turvapaikanhakijoiden oikeusturvan varmistamiseksi kuin laajamittaiseen maahantuloon varautumiseksi.

Päämääränä on varmistaa turvapaikanhakijoiden oikeusturvan toteutuminen vahvistamalla oikeudellisen neuvonnan, oikeusapupalveluiden ja tulkkauksen tehokkuutta, saatavuutta ja laatua.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- edistetään turvapaikkapuhutteluiden sujuvuutta viestinnällisin keinoin
- kehitetään tulkkauksen saatavuutta ja laatua
- hyödynnetään koneellisen tulkkauksen ja kääntämisen palveluita

- vahvistetaan oikeudellisen neuvonnan ja oikeusapupalveluiden saatavuutta ja laatua, ml. sähköisten välineiden käyttöönottoa
- hankitaan palveluiden sujuvoittamisen kannalta tarvittavat aineistot, ohjelmistot ja laitteistot
- hyödynnetään tarvittaessa erilaisten palveluiden asiantuntijoita
- koulutetaan turvapaikkaprosessin toimijoita ohjelmistojen käyttöön

Tulostavoitteet:

- turvapaikkapuhuttelut ovat tulkkauksen, oikeudellisen neuvonnan ja oikeusapupalveluiden osalta laadukkaampia, sujuvampia ja tehokkaampia
- erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille ja ryhmille kyetään paremmin varmistamaan sujuva ja turvallinen turvapaikkaprosessi myös kuulemisissa
- turvapaikkatutkintaviranomaiset ja turvapaikkaprosessi ovat palveluiden laadun osalta paremmin varautuneet poikkeukselliseen laajamittaiseen maahantuloon
- turvapaikkapuhuttelun laadun kehittämällä on myötävaikutettu puhuttelun lyhyempään keston

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset ja muut turvapaikkaprosessiin osallistuvat tahot ml. oikeudellista neuvontaa ja oikeusapupalveluita tarjoavat tahot.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit	
O.1.1 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen:	
O.1.1.1 oikeudellista apua saaneiden osallistujien määrä	
O.1.1.3 apua saaneiden haavoittuvassa asemassa olevien osallistujien määrä	

O.1.2 Koulutustoimiin osallistujien määrä.

Tulosindikaattorit

R.1.5 Niiden osallistujien määrä, jotka katsovat, että koulutuksesta on hyötyä heidän työlleen.

R.1.6 Niiden osallistujien määrä, jotka raportoivat kolmen kuukauden kuluttua koulutuksesta, että he käyttävät koulutuksessa hankkimiaan taitoja ja osaamista.

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.

Hakuaika	Ei suunniteltuja hakuja.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	

Toimi 1A4 Uudelleensijoittamisen laadun ja tehokkuuden arvioiminen

Uudelleensijoittaminen on saanut viime vuosina lisää painoarvoa ja näkyvyyttä EU:ssa osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen. Uudelleensijoittaminen nähdään EU:ssa tapana jakaa vastuuta pakolaisista kolmansien maiden kanssa ja siten myös osana muuttoliikkeen kestävä hallintaa.

Uudelleensijoittamismäärien kasvun myötä uudelleensijoittamisesta voisi tulla merkittävä väylä kansainvälisen suojelun antamiseen kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleville pakolaisille.

Pakolaiskiintiön lisäksi kiintiöpakolaispolitiikassa tulee kiinnittää jatkossakin huomiota pakolaiskiintiön korkeaan laatuun, kestävyteen ja tuloksellisuuteen.

Päämääränä on varmistaa uudelleensijoittamisen laatu ja tehokkuus menettelyn kaikissa vaiheissa.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- tarkastellaan uudelleensijoittamisen laatua ja tehokkuutta menettelyn kaikissa vaiheissa

- kehitetään pakolaiskiintiön monitorointia ja evaluointia
- seurataan prosessin toimintaa ja tarkoituksenmukaisuutta sen varmistamiseksi, että toiminta on laadukasta ja kestävä
- arvioidaan uudelleensijoittamispolitiikan tuloksellisuuden ja tavoitteiden toteutumista
- laajennetaan tietopohjaa strategian tavoitteiden mukaisesti

Tulostavoitteet:

- Toimea koskevat tulostavoitteet määritellään aikaisintaan toimeenpanosuunnitelman syksyn 2024 päivityksessä.

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	
Sovellettavat indikaattorit	
Ei sovellettavia indikaattoreita.	
Hakuaika	Arvioitu toteuttamisaika 2026–2027
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	

Täytäntöönpanotoimi 1B Jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmien kapasiteetin tukeminen infrastruktuurin ja palvelujen osalta tarvittaessa, mukaan lukien alue- ja paikallistaso

Toimi 1B1 Turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän kapasiteetin tukeminen

Vastaanottojärjestelmässä on tarve varautua mahdollisissa poikkeustilanteissa tapahtuviin äkillisiin muutoksiin turvapaikanhakijoiden määrissä. Vastaanotto toiminnan ja laajemmin turvapaikkaprosessin valmiuden ylläpitäminen ja taloudellisuuden varmistaminen edellyttävät raportointi- ja käsittelyjärjestelmien kehittämistä sekä liityntöjä eri järjestelmien välillä.

Suomessa käytetään muuta Eurooppaa laajemmin erilaisia tietojärjestelmiä käytännön vastaanottotyössä sekä työn ohjaamisessa ja valvonnassa. Tietojärjestelmiä käytetään erityisesti asiakas- ja potilastietojen kirjaamiseen, jolloin ne ovat myös osa asiakkaan ja työntekijän oikeussuojaa. Tietoturva ja tietosuojan huomioiminen on erittäin tärkeää. Ajanmukaisilla tietojärjestelmillä monet aikaa vievät toiminnot kyetään automatisoimaan..

Vastaanotto- ja säilöönottokeskusten kiinteistöt ovat monissa tapauksissa ikääntyneitä ja osin käyttöikänsä päässä. Niissä on kyetty heikosti huomioimaan erityistarpeita, kuten liikuntaesteisyys. Erityisen haastavia ovat suurimmissa kaupungeissa olevat kiinteistöt, joiden ylläpito on järjestelmän valmiuden ja varautumisen kannalta tärkeää. Infrastruktuurin, viestiliikenneyhteyksien ja muiden aineellisten sekä toiminnallisten valmiuksien parantaminen olisi varautumisen kannalta tarpeellista.

Päämääränä on parantaa vastaanotto-olosuhteita järjestelmän tehokkuuden, varautuvuuden ja mukautuvuuden varmistamiseksi sekä tukea vastaanottojärjestelmän kapasiteettia palveluiden ja infrastruktuurin osalta. Päämääränä on, että infrastruktuuri vastaa paremmin nykypäivän tarpeita.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- korjataan ja varustetaan kiinteistöjä erilaisiin palveluihin, kuten opetukseen ja terveydenhoitoon sopivien tilojen osalta sekä majoitustilojen selkeään osastoinnin ja turvallisuusjärjestelyjen osalta

- varmistetaan kiinteistöjen tietoliikenneyhteyksien tietoturvasuus
- ajanmukaistetaan säilöönottoyksiköiden olosuhteita
- automatisoidaan asiankäsittelyjärjestelmien manuaalisia toiminnallisuuksia
- tietojärjestelmät -ja yhteydet suunnitellaan skaalautumaan myös poikkeustilanteissa tapahtuvaa ennakoimatonta laajamittaista ja välineellistettyä maahantuloa varten
- kehitetään vastaanottojärjestelmän työskentelytapoja ja -välineitä, kuten työssä käytettäviä asiakirjoja ja muita materiaaleja
- koulutetaan henkilöstöä toteutettujen muutosten osalta
- huomioidaan mahdolliset vastaanottoon ja säilöönottokapasiteettiin liittyvät uudistustarpeet, jotka johtuvat EU:n komission säädösehdotuksista
- kehitetään säilöönoton vaihtoehtoja

Tulostavoitteet:

- vastaanottokeskusten infrastruktuuria on kehitetty toimivammaksi, tehokkaammaksi ja palvelutarpeita paremmin vastaavaksi
- vastaanottojärjestelmässä käytettävät järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat ajanmukaisia ja tietoturvallisia
- vastaanottojärjestelmän työskentelytavat ja -välineet ovat kehittyneet
- vastaanottojärjestelmän henkilöstön osaamista on lisätty
- vastaanottojärjestelmä on entistä varautuneempi hakijamäärien suhteen poikkeuksellisiin tilanteisiin
- vastaanottopalveluissa huomioidaan entistä paremmin erilaiset hakijaryhmät ja heidän tarpeensa

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset ja muut turvapaikka- ja vastaanotto prosessiin osallistuvat tahot.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A
Sovellettavat indikaattorit	

Tuotosindikaattorit

O.1.1 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen:

O.1.1.1 oikeudellista apua saaneiden osallistujien määrä

O.1.1.3 apua saaneiden haavoittuvassa asemassa olevien osallistujien määrä

O.1.2 Koulutustoimiin osallistujien määrä.

O.1.3 Äskettäin avattujen unionin säännösten mukaisten paikkojen määrä vastaanottoinfrastruktuurissa, erikseen täsmentäen:

O.1.3.1 ilman huoltajaa saapuville alaikäisille tarkoitettujen äskettäin avattujen paikkojen määrä.

O.1.4 Korjattujen tai kunnostettujen, unionin säännösten mukaisten paikkojen määrä vastaanottoinfrastruktuurissa, erikseen täsmentäen:

O.1.4.1 ilman huoltajaa saapuville alaikäisille tarkoitettujen korjattujen tai kunnostettujen paikkojen määrä.

Tulosindikaattorit

R.1.5 Niiden osallistujien määrä, jotka katsovat, että koulutuksesta on hyötyä heidän työlleen.

R.1.6 Niiden osallistujien määrä, jotka raportoivat kolmen kuukauden kuluttua koulutuksesta, että he käyttävät koulutuksessa hankkimiaan taitoja ja osaamista.

R.1.7 Niiden henkilöiden määrä, joihin on sovellettu säilöönoston vaihtoehtoja, erikseen täsmentäen;

R.1.7.1 niiden ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten määrä, joihin on sovellettu säilöönoston vaihtoehtoja;

R.1.7.2 niiden perheiden määrä, joihin on sovellettu säilöönoston vaihtoehtoja.

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.

Hakuaika

Kevät 2024

Hankkeen käynnistäminen viimeistään

Tarkista hakuilmoitus

Toimi 1B2 Yksityismajoituksessa olevien asiakkaiden tukeminen

Vastaanottojärjestelmässä on yhä enemmän asiakkaita, jotka eivät majoitu vastaanottokeskuksessa vaan yksityismajoituksessa esimerkiksi sukulaisten tai ystävien luona. Yli kolmannes vastaanottojärjestelmän asiakkaista asuu yksityismajoituksessa. Yksityismajoittajat ovat haastava ryhmä palveluiden järjestämisen näkökulmasta. Vastaanottokeskusten palvelut on suunniteltu alun perin keskuksissa majoittuville. Vastaanottokeskuksissa ei ole tarpeeksi tietoa yksityismajoittujien palveluntarpeista tai keinoja vastata niihin. Ongelmana on etenkin yksityismajoittujien tavoittaminen ja yhteydenpito. Yksityismajoitusasiakkaat saattavat asua kaukana keskuksesta, jolloin heidän on vaikeampi käyttää keskuksen tarjoamia palveluja. Yhteydenpito ei ole sujuvaa ja esimerkiksi mahdollisuus etävastaanottoon puuttuu.

Yksityismajoittujien siirtyessä kuntaan on vaarana, että tieto kunnan viranomaisille ei suju yhtä sujuvasti kuin keskusmajoittujien kohdalla.

Päämääränä on varmistaa riittävä yhteydenpito yksityismajoituksessa oleviin ja kehittää siihen keinovalikoimia sekä palvelumalleja.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- laaditaan selvitys vastaanottojärjestelmässä olevien yksityismajoituksessa asuvien turvapaikanhakijoiden palvelutarpeista
- parannetaan viranomaisten ja sidosryhmien tietoutta yksityismajoituksesta sekä yksityismajoituksessa olevien palvelutarpeista
- suunnitellaan vastaanottokeskusten palvelut vastaamaan paremmin yksityismajoittujien tarpeita
- kehitetään yksityismajoituksessa asuvien asiakkaiden tavoittamiseksi ja palvelutarpeeseen vastaamiseksi uusia työtapoja ja menetelmiä, hyödyntäen myös sähköisiä järjestelmiä ja ratkaisuja
- parannetaan yksityismajoituksessa asuvien turvapaikanhakijoiden tiedotusta, jotta he tietävät paremmin heille kuuluvista palveluista.
- kehitetään viranomaisten yhteistyötä kuntaan siirtymisen asioissa

Tulostavoitteet: • viranomaisilla ja vastaanottokeskuksilla on tarpeeksi tietoa yksityismajoittujien palvelutarpeista • yksityismajoittujien on helpompi saavuttaa palvelut ja käyttää niitä • yksityismajoituksessa asuvat tietävät, mihin palveluihin heillä on oikeus ja mistä ja miten he palveluista saavat • yhteydenpito asiakkaiden ja vastaanottokeskusten välillä on sujuvampaa • viranomaisten välinen tiedonvaihto yksityismajoittujista on parantunut ja siihen on tuotettu selkeitä ohjeita	
Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimissa, jotka on kohdennettu haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita, myös toimenpiteet, joilla varmistetaan alaikäisten, erityisesti ilman huoltajaa saapuvien alaikäisten, tehokas suojelu muun muassa sellaisten vaihtoehtoisten hoitojärjestelmien avulla, jotka eivät kuulu laitoshoidon piiriin.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	n/a

Sovellettavat indikaattorit

Tuotosindikaattorit

O.1.1 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen:

O.1.1.1 oikeudellista apua saaneiden osallistujien määrä

O.1.1.3 apua saaneiden haavoittuvassa asemassa olevien osallistujien määrä

O.1.2 Koulutustoimiin osallistujien määrä.

O.1.3 Äskettäin avattujen unionin säännösten mukaisten paikkojen määrä

vastaanottoinfrastruktuurissa, erikseen täsmentäen:

O.1.3.1 ilman huoltajaa saapuville alaikäisille tarkoitettujen äskettäin avattujen paikkojen määrä.

Tulosindikaattorit

R.1.5 Niiden osallistujien määrä, jotka katsovat, että koulutuksesta on hyötyä heidän työlleen.

R.1.6 Niiden osallistujien määrä, jotka raportoivat kolmen kuukauden kuluttua koulutuksesta, että he käyttävät koulutuksessa hankkimiaan taitoja ja osaamista.

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.

Hakuaika	Ei suunniteltuja hakuja.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus

Toimi 1B3 Kotoutumisen edellytyksiä vahvistavan toiminnan ja onnistuneen kuntaan muuton vahvistaminen

Valtioneuvoston kotoutumisen selonteossa (2021) korostetaan, että maahanmuuttajien kotoutumista edistävän toiminnan tulisi käynnistyä nykyistä aikaisemmin, jo vastaanottokeskuksessa. Tavoitetta ei voida kuitenkaan saavuttaa nykyisillä toimintamalleilla, vaan esikotouttavaa toimintaa tulisi kehittää uudesta lähtökohdasta käsin.

Vastaanottokeskuksissa on tällä hetkellä paljon turvapaikanhakijoita, joiden turvapaikkaprosessi on pitkittynyt. Heidän palvelutarpeensa on suuri ja heillä on tarve erilaisille palveluille kuin vasta vähän aikaa vastaanottojärjestelmässä olleilla. Monella on tarve löytää opiskelupaikka tai työpaikka, koska vastaanottokeskuksen toiminta on jo koettu ja esimerkiksi kaikki mahdolliset suomen kielen kurssit käyty. Esimerkiksi turvapaikanhakijaäideillä on usein vaikeuksia osallistua vastaanottokeskusten järjestämään toimintaan. Etenkin yksinhuoltajat ovat hankalassa asemassa, koska lastenhoitoa ei useinkaan pystytä tarjoamaan.

Koronapandemia osoitti, että esimerkiksi työ- ja opintotoimintaa ei ole voitu järjestää vastaanottokeskuksissa. Toisaalta kaikissa keskuksissa ei ole ollut myöskään valmiuksia järjestää etäopetusta. On tärkeää varmistaa, että keskuksat pystyvät jatkossa vastaamaan teknologisiin haasteisiin opetuksen järjestämisessä ja esimerkiksi etäopetus olisi mahdollista. Tämä voi edellyttää uusia investointeja laitteisiin ja tietojärjestelmiin.

Oleskeluluvan saaneen turvapaikanhakijan kuntaan muutto, eli siirtymävaihe vastaanottokeskuksesta kunnan asukkaaksi voi olla oleskeluluvan saaneelle haastavaa. Kuntaan muuton tuki vaihtelee esimerkiksi sen mukaan, muuttaako oleskeluluvan saanut kuntapaikalle vai itsenäisesti valitsemaansa asuinpaikkaan. Siirtymävaiheessa on tärkeää varmistaa sekä vastaanottokeskuksen ja kunnan välisen yhteistyön, että moniammatillisen yhteistyön toimivuus, jotta vastaanottokeskuksesta kuntaan siirtyminen olisi hallittua eikä turvapaikanhakijan työ- tai opintopolku siirtymävaiheessa katkeaisi.

Päämääränä on edistää kotoutumisen edellytyksiä ja osaamisen tunnistamista vastaanottovaiheessa sekä nopeuttaa kotoutumisen käynnistymistä nivelvaiheessa vastaanottokeskuksesta kuntaan siirryttäessä.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- kehitetään vastaanottokeskuksissa järjestettävää työ- ja opintotoimintaa, aktivoivaa toimintaa sekä yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa
- viestitään asiakkaille erilaisista työ- ja opintotoiminnan mahdollisuuksista myös vastaanottokeskuksen ulkopuolella
- edistetään turvapaikanhakijoiden osallisuutta suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan kolmannen sektorin tuella
- nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä sujuvoittamalla vastaanottokeskuksesta kuntaan siirtymisen nivelvaihetta
- vahvistetaan yhteydenpitoa ja yhteistyötä vastaanottokeskusten ja vastaanottavien kuntien välillä kuntaan muuttaneiden oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden tukemiseksi
- vahvistetaan asiakkaan avustamista vastaanottokeskuksesta kuntaan muutettaessa, myös järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden tuella
- tuotetaan kolmannen sektorin palveluita, toimintaa, tukea ja ohjausta vastaanottojärjestelmästä kuntaan siirtymisessä
- toimissa huomioidaan myös yksityismajoituksessa olevat

Tulostavoitteet:

- turvapaikanhakijoille on laajemmin tarjolla erilaisia työ- ja opintotoiminnan sekä muun aktivoivan toiminnan mahdollisuuksia, myös vastaanottokeskuksen ulkopuolella
- turvapaikanhakijat tietävät paremmin lähellä olevista työ- ja opiskelumahdollisuuksista ja muusta aktivoivasta toiminnasta
- turvapaikanhakijaäideillä on paremmat mahdollisuudet osallistua työ- ja opintotoimintaan, koska lastenhoito on järjestetty
- opintotoiminnassa käytettävät välineet ovat nykyaikaisia ja toimivia
- moniammatillinen yhteistyö ja tiedonkulku kuntaan muuton nivelvaiheessa on sujuvampaa
- oleskeluluvan saaneen turvapaikanhakijan saama tuki nivelvaiheessa on vahvistunut

Avustus

75%

Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimissa, jotka on kohdennettu haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin

	ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita, myös toimenpiteet, joilla varmistetaan alaikäisten, erityisesti ilman huoltajaa saapuvien alaikäisten, tehokas suojelu muun muassa sellaisten vaihtoehtoisten hoitojärjestelmien avulla, jotka eivät kuulu laitoshoidon piiriin.
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset sekä muut kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit O.1.1 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen: O.1.1.1 oikeudellista apua saaneiden osallistujien määrä O.1.1.3 apua saaneiden haavoittuvassa asemassa olevien osallistujien määrä O.1.2 Koulutustoimiin osallistujien määrä. Tulosindikaattorit R.1.5 Niiden osallistujien määrä, jotka katsovat, että koulutuksesta on hyötyä heidän työlleen. R.1.6 Niiden osallistujien määrä, jotka raportoivat kolmen kuukauden kuluttua koulutuksesta, että he käyttävät koulutuksessa hankkimiaan taitoja ja osaamista. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	

Hakuaika	Ei suunniteltuja hakuja.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus

Toimi 1B4 Haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden tukipalvelut

Ulkomaalaislaki, erityisesti menettelydirektiiviin perustuva 96 a §:ä, velvoittaa turvapaikkaprosessissa tunnistamaan haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, ja tarjoamaan tai ohjaamaan henkilöt erityisen tuen piiriin. Turvapaikanhakijoille tarjotaan vastaanottolain (746/2011) mukaisia vastaanottopalveluita ja järjestetään muuta vastaanottoon kuuluvaa toimintaa. Vastaanottolaki velvoittaa tunnistamaan haavoittuvan aseman ja tarjoamaan tukea. Haavoittuvuuksien tunnistaminen ja tuen piiriin ohjaaminen edellyttää, että käytössä on tunnistamiseen ohjaavia työkaluja, ja että tunnistaminen ja tuen piiriin ohjaaminen on selkeästi sisällytetty olennaiseksi osaksi turvapaikkaprosessia.

Vastaanottokeskuksissa on paljon pitkään järjestelmässä olleita asiakkaita, joiden palvelutarve on suuri. Pitkä ajanjakso vastaanottojärjestelmässä ja tulevaisuuden epävarmuus ovat lisänneet haavoittuvasta asemasta johtuvia erityistarpeita. Vastaanottojärjestelmä on pyrkinyt vastaamaan haasteisiin kouluttamalla vastaanottokeskusten työntekijöitä, tarjoamalla työvälineitä ja kehittämällä toimintaa. Kehittämistarve on kuitenkin jatkuva, koska toiminta, toimintaympäristö ja sen mukaiset vaatimukset muuttuvat tilanteen muuttuessa. Myös työntekijöiden vaihtuvuus keskuksissa on suurta. Kyse on myös riittävien resurssien turvaamisesta: työntekijöillä tulisi olla mahdollisuus riittävään ajankäyttöön asiakkaiden mielenterveysasioiden huomioisessa.

Lapset ovat lähtökohtaisesti haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä turvapaikkaprosessissa ja ulkomaalaislain ja vastaanottolain mukaan turvapaikkamenettelyssä ja päätöksenteossa tulee erityisesti huomioida lapsen etu. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 7 luvussa säädetään ilman huoltajaa olevan lapsen edustamisesta. Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu, että ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden edustajajärjestelmä uudistetaan. Edustajan roolia lapsen edun valvojana selkiytetään.

Vastaanottojärjestelmän yhteydessä toimivan ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän asiakasmäärä on kasvanut vuodesta 2015 moninkertaiseksi, mikä kuvaa viranomaisten osaamisen kasvua ilmiön tunnistamisessa.

Päämääränä on vahvistaa haavoittuvassa asemassa olevien turvapaikanhakija-asiakkaiden tunnistamista, huomioimista ja tukipalveluihin ohjaamista, huomioiden myös lapsen edun ja ihmiskaupan uhrien oikeuksien toteutuminen turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmää koskevissa kehittämistoimissa.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- koulutetaan vastaanottojärjestelmän henkilöstöä haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden tunnistamiseen sekä heidän mahdollisten erityistarpeiden arvioimiseen liittyen
- kehitetään vastaanottokeskuksiin uusia tapoja olla yhteydessä asiakkaisiin, joilla on haavoittuvasta asemasta johtuvia erityistarpeita
- kehitetään haavoittuvassa asemassa olevien tukemiseen liittyviä työmenetelmiä vastaanottojärjestelmässä esimerkiksi mielenterveyspalveluiden, kriisi- ja perhetyön, sosiaalipalveluiden ja terveyspalveluiden auttamis- ja tukityön osalta
- vahvistetaan ilman huoltajaa saapuvien lasten edustajajärjestelmää ja kehitetään edustajarekisteriä ja sen toiminnallisuuksia
- täsmennetään edustajajärjestelmää ja edustajan tehtäviä, vahvistetaan edustajajärjestelmän lapsiystävällisyyttä ja laatua lapsen edun valvojana kotoutumisen edistämässä
- vahvistetaan kykyä tunnistaa ihmiskaupan uhreja ja varmistetaan ihmiskaupan uhrien oikeuksien toteutuminen, uhrien ohjautuminen auttamisjärjestelmään ja vastaanotto toimien yhteydessä tarvittavien tukitoimien saatavuus

Tulostavoitteet:

- viranomaisten ja vastaanottokeskusten tiedot, osaaminen ja työskentelymenetelmät haavoittuvassa asemassa olevien tukemiseksi ovat parantuneet
- haavoittuvassa asemassa olevien erityistarpeet kyetään huomioimaan paremmin
- haavoittuvassa asemassa oleville on tarjolla kattavasti tukimuotoja
- ilman huoltajaa saapuvien lasten edustajajärjestelmä on selkeä, toimiva, laadukas ja entistä lapsiystävällisempi
- edustajajärjestelmää tukee toimiva edustajarekisteri

ihmiskaupan uhrien uudelleen uhriksi joutumista on kyetty ehkäisemään	
Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimissa, jotka on kohdennettu haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita, myös toimenpiteet, joilla varmistetaan alaikäisten, erityisesti ilman huoltajaa saapuvien alaikäisten, tehokas suojelu muun muassa sellaisten vaihtoehtoisten hoitojärjestelmien avulla, jotka eivät kuulu laitoshoidon piiriin.
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset sekä muut kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Ihmiskaupan uhreihin liittyvien toimien osalta toimia yhteensovitetaan erityisesti sisäisten turvallisuuden rahaston (ISF), rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen (BMVI) sekä Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) kanssa.
Sovellettavat indikaattorit Tuotosindikaattorit O.1.1 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen: O.1.1.1 oikeudellista tukea saaneiden osallistujien määrä O.1.1.3 apua saaneiden haavoittuvassa asemassa olevien osallistujien määrä. O.1.2 Koulutustoimiin osallistujien määrä.	

Tulosindikaattorit

R.1.5 Niiden osallistujien määrä, jotka katsovat, että koulutuksesta on hyötyä heidän työlleen.

R.1.6 Niiden osallistujien määrä, jotka raportoivat kolmen kuukauden kuluttua koulutuksesta, että he käyttävät koulutuksessa hankkimiaan taitoja ja osaamista.

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.

Hakuaika

Ei suunniteltuja hakuja.

**Hankkeen käynnistäminen
viimeistään**

Toimi 1B5 Turvapaikkajärjestelmän toimintaan ja muuttoliikkeisiin liittyvän tilannekuvan ja ennustettavuuden parantaminen

Humanitaariseen maahanmuuttoon liittyvät muuttoliikkeet vaihtelevat lukuisten muuttujien seurauksena. Hakijamäärien vaihtelu asettaa haasteita viranomaisten resurssien oikea-aikaiselle suuntaamiselle. Erityisesti hakemusmäärien ennakoimattomat nousut aiheuttavat käsittelyjonojen ruuhkautumista ja siten käsittelyaikojen pidentymistä, mikä heijastuu myös vastaanottokeskusten resursointitarpeeseen.

Humanitaariseen maahanmuuttoon liittyviä muuttoliikkeitä ennakoimalla kyetään tuottamaan päätöksentekijöille ennakoivaa tilannekuvaa toimintaympäristön muutoksista, mikä tukee tiedolla johtamista. Ennakoiva tilannekuva edesauttaa turvapaikkahakemuksia käsittelevien henkilöiden oikea-aikaista rekrytoimista, ja siten ehkäisee turvapaikkahakemusten käsittelyn ruuhkautumista ja siitä seuraavaa vastaanottokeskuksien resurssien tarpeen kasvua.

Ennakointimalleilla kyetään myös luomaan parempaa ymmärrystä prosesseihin kuluvasta työajasta, työajan jakautumisesta eri prosessien kesken sekä siitä miten hakemusmäärät kehittyvät ajan kuluessa huomioon ottaen käytössä olevat resurssit. Ennakoimalla voidaan optimoida prosessikulkua ja, näin ollen suunnata resurssien käyttöä tehokkaasti.

Päämääränä on parantaa turvapaikkajärjestelmän toimintaan ja muuttoliikkeisiin liittyvää tilannekuvaa humanitäärisen maahanmuuton ennustettavuuden lisäämiseksi.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- kehitetään tietojärjestelmiä ja tiedonkeruumenetelmiä
- edistetään viranomaisten välistä yhteistyötä ja maatiedon vaihtoa sekä kansallisesti että EU:n laajuisesti
- tehostetaan poikkihallinnollista viranomaisyhteistyötä maatietoa tuottavien ja sitä käyttävien tahojen kesken ajankohtaisen maatiedon käytettävyyden parantamiseksi
- tehostetaan lähtömaatiedon hyödyntämistä kehittämällä tiedollisten kokonaisuuksien hallintaa, päivittämistä ja teknisiä ratkaisuja

Tulostavoitteet:

- käytössä on paremmat tiedonkeruumenetelmät
- turvapaikkajärjestelmän toimintaan ja muuttoliikkeisiin liittyvää tilannekuvaa kyetään ennakoimaan aiempaa paremmin
- viranomaisyhteistyöllä tuotetaan tehokkaammin ajankohtaista maatietoa
- lähtömaatietoa pystytään hyödyntämään paremmin

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset ja muut kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A
Sovellettavat indikaattorit	

Ei sovellettavia indikaattoreita. Toimissa tulee soveltaa tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Ei suunniteltuja hakuja.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	

Toimi 1B6 Yhteisölähtöisen kotoutumisen mallintaminen ja pilotointi (Toimen kohdennettu haku päättynyt)

Uudelleensijoittaminen on saanut lisää painoarvoa osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen. Vuonna 2020 kaikkiaan 47 kuntaa vastaanotti kiintiöpakolaisia. Kuntien uudelleensijoittamistoiminnan jatkuvuuden turvaaminen edellyttää alue- ja paikallistason tuen uusia muotoja.

Yhteisölähtöisen kotoutumisen malli esiintyy Euroopan komission maahanmuutto- ja turvapaikka-asioiden laajassa tiedonannossa ja YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n kiintiöpakolaisia koskevassa strategiassa. Sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön tilaama Yhteisölähtöisen kotoutumisen mahdollisuudet Suomessa -selvitys valmistui toukokuussa 2021. Selvityksessä arvioitiin, soveltuisiko yhteisölähtöisen kotoutumisen malli kiintiöpakolaisten vastaanottoon ja kotoutumistyöhön Suomessa.

Yhteisölähtöisellä kotoutumisella tarkoitetaan kotoutumisen edistämisen mallia, jossa muuton jälkeisessä alkuvaiheessa maahanmuuttaneen tukena on kunnallisten kotoutumispalveluiden ohella vapaaehtoisten tukihenkilöiden muodostama ryhmä. Tukiryhmän tehtävänä on auttaa esimerkiksi alkuvaiheen asettautumisessa, kielen oppimisessa, sosiaalisten verkostojen rakentamisessa ja koko kotoutumisprosessin etenemisessä.

Päämääränä on kehittää Suomeen soveltuva, kuntien ja paikallisyhteisöjen yhteistyöhön perustuva toimintamalli kiintiöpakolaisten alkuvaiheen kotoutumisen edistämiseksi sekä luoda rakenne kolmannen sektorin ja kuntien yhteistyölle ja malli

vapaaehtoisten tukiryhmän toiminnalle ja koordinoinnille. Päämäärän edistämiseksi avataan haku yhteisölähtöisen kotoutumisen mallin pilotoimiseksi.

Avustusta voidaan myöntää pilottihankkeeseen, jossa esimerkiksi:

- kehitetään yhteisölähtöisen kotoutumisen tuen malli yhteistyössä valtion, kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa
- luodaan toiminnalle vapaaehtoistyön malli ja valitaan, koulutetaan ja tuetaan tukiryhmien vapaaehtoisia
- valitaan maahan tulleita kiintiöpakolaisia mukaan toimintaan yhteistyössä pilottiin osallistuvien vastaanottavien kuntien kanssa
- kehitetään ja ohjataan vapaaehtoisten muodostamien tukiryhmien toimintaa
- mallinnetaan kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyötä kiintiöpakolaisten tukena
- seurataan ja arvioidaan pilotin vaikutuksia kiintiöpakolaisten kotoutumiselle
- seurataan ja arvioidaan pilotoinnin tuloksia
- kartoitetaan mahdollisuudet toiminnan juurruttamiseksi

Tulostavoitteet:

- vapaaehtoistyöhön perustuvaa yhteisölähtöisen kotoutumisen mallia on testattu, mallinnettu ja pilotoitu käytännössä
- on luotu yhteisölähtöisen kotoutumisen toimintamalli ja suunnitelma mallin levittämiseksi

Avustus

75%

Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimissa, jotka on kohdennettu haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita, myös toimenpiteet, joilla varmistetaan alaikäisten, erityisesti ilman huoltajaa saapuvien alaikäisten, tehokas suojelu muun muassa sellaisten vaihtoehtoisten hoitojärjestelmien avulla, jotka eivät kuulu laitoshoidon piiriin.

	Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin paikallisten ja alueellisten viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöjen, toteuttamissa kotoutumistoimenpiteissä.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt. Menestyksellinen toteutus edellyttää pilottihanketta koordinoivalta taholta hyvää perehtyneisyyttä vapaaehtoistyön johtamiseen ja valtakunnalliseen koordinointiin.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit	
Ei sovellettavia indikaattoreita.	
Hakuaika	Ei suunniteltuja hakuja.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	

Toimi 1B7 Uudelleensijoittamisen edellytyksiä vahvistavat toimet alue- ja paikallistasolla

EU-tasolla uudelleensijoittaminen on saanut lisää painoarvoa osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen. Se nähdään tapana jakaa globaalisti vastuuta pakolaisista ja osana muuttoliikkeen kestävä hallintaa. Kokemukset uudelleensijoittamisesta ja humanitäarisestä maahanmuutosta koskettavat nykyään suurta osaa Suomen kunnista.

Pakolaisten kuntaan sijoittamisen kehittämiseen liittyvät työ- ja elinkeinoministeriön tai Maahanmuuttoviraston vastuulla olevat kehittämistoimet, mukaan lukien kotoutumisen asiantuntijoille suunnattavat valintatyöskentelyyn liittyvät koulutukset ja kiintiöpakolaisia vastaanottaville alueille suunnattavat kiintiöpakolaisten lähtö- ja pakolaismaatietoon liittyvät koulutukset kustannetaan valtion talousarviosta.

Sujuva uudelleensijoittaminen edellyttää kuitenkin riittävän vuosittaisen kuntapaikkojen määrän ja kotoutumisen asiantuntijoiden osaamisen lisäksi muuta alue- ja paikallistason osallisuutta, aktiivisuutta ja riittävää osaamista.

Päämääränä kehittää uudelleensijoittamisjärjestelmään liittyviä toimia erityisesti alue- ja paikallistasolla, edistää kuntien, kolmannen sektorin ja muiden alue- ja paikallistason toimijoiden osallistumista kiintiöpakolaisten vastaanoton ja ensivaiheen kotoutumisen tukemiseksi sekä vahvistaa uudelleensijoittamistoimintaan liittyviä menetelmiä ja osaamista.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, kuten:

- alue- ja paikallistason yhteisten uudelleensijoittamiseen liittyvien toimintojen, kuten yhteisölähtöisen kotoutumisen ohjelmien kehittäminen, testaaminen ja hyödyntäminen
- kiintiöpakolaisten alkuvaiheen asettumista ja sosiaalisten verkostojen löytämistä tukevat toimet
- kiintiöpakolaisten parissa alue- ja paikallistasolla toimiville suunnatut, uudelleensijoittamisen edellytyksiä tukevat koulutukset ja perehdytykset

Tulostavoitteet:

• uudelleensijoittamisjärjestelmään edistämiseksi on tarjolla uudenlaisia alue- ja paikallistason toimintatapoja ja yhteistyön malleja • alue- ja paikallistason uudelleensijoittamistoiminta paikallistasolla on sujuvampaa • uudelleensijoittamistoimintaan liittyvää alue- ja paikallistason osallisuutta, aktiivisuutta ja osaamista on lisätty	
Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin paikallisten ja alueellisten viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöjen, toteuttamissa kotouttamistoimenpiteissä sekä toimenpiteissä, jotka on kohdennettu haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita, myös toimenpiteet, joilla varmistetaan alaikäisten, erityisesti ilman huoltajaa saapuvien alaikäisten, tehokas suojelu muun muassa sellaisten vaihtoehtoisten hoitojärjestelmien avulla, jotka eivät kuulu laitoshoidon piiriin.
Mahdolliset avustuksensaajat	Alue- ja paikallistason toimijat, kuten ELY-keskukset, kunnat, kolmannen sektorin toimijat ja muut toiminnan kannalta relevantit toimijat.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A
Sovellettavat indikaattorit	
Ei sovellettavia indikaattoreita.	
Hakuaika	Arvioitu toteuttamisaika aikaisintaan vuonna 2025, mahdollisesti ajoittuu vuosille 2026-2027.

Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus

Täytäntöönpanotoimi 1C Yhteistyön lisääminen kolmansien maiden kanssa muuttoliikkeen hallitsemiseksi, mukaan lukien toimet näiden valmiuksien lisäämiseksi kansainvälisen suojelun tarpeessa olevien henkilöiden suojelemiseksi kansainvälisen yhteistyön viitekehyksessä

Toimi 1C1 Kiintiöpakolaisten valintamenettelyiden kehittäminen

EU:ssa uudelleensijoittamisen merkitys on korostunut viime vuosina osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen. Kiintiöpakolaisten valintamenettelyihin kohdistuu aiempaa voimakkaampi tarve nopeuttaa pakolaisten lähtöjä turvapaikkamaasta uudelleensijoittajamaahan erityisesti UNHCR:n perustamien Emergency Transit Mechanism (ETM) -evakuointimekanismien osalta. Myös hätätapausmenettely edellyttää pakolaisten nopeita siirtymisiä.

Uudelleensijoittamisen merkityksen kasvaessa Suomen tulee varmistaa, että kiintiöpakolaisten valintamenettelyitä on mahdollista kehittää vastaamaan uusiin tai muuttuviin tarpeisiin. COVID-19-pandemian myötä otettiin käyttöön vaihtoehtoisia valintamenettelyitä, jotka mahdollistivat uudelleensijoittamisen toimeenpanon jatkuvuuden tilanteessa, jossa perinteiset valintamatkat eivät ole mahdollisia. Erityisesti etäyhteyksin toteutetut haastattelut sekä asiakirjoihin perustuvat valinnat ovat keskeinen osa vaihtoehtoisia menettelytapoja.

Suomi tukee EU:n uudelleensijoittamistavoitteiden toteuttamista ja erityisesti strategista uudelleensijoittamista, ml. ETM-mekanismeja. Näiden tavoitteiden toteuttamisen varmistamiseksi on kansallisesti tärkeää varautua prosessien kehittämiseen ja edelleen sujuvoittamiseen.

Uudelleensijoittaminen edellyttää menettelyn sujuvuutta kaikilta prosessiin osallistuvilta toimijoilta niin käytännön järjestelyiden kuin prosessin kokonaiskestonkin osalta. Euroopan komissio pyrkii edesauttamaan, että yhä useammat jäsenvaltiot uudelleensijoittaisivat pakolaisia. Operationaalinen yhteistyö ja tiedonvaihto uudelleensijoittamisasioissa tiivistyvät jäsenvaltioiden

välillä. EASO:n yhä kasvava rooli uudelleensijoittamisen osalta tulee huomioitavaksi kansallisten menettelyiden kehittämisessä.

Päämääränä on tukea tehokasta uudelleensijoittamista yhteisiä ja kriisinkestäviä vaihtoehtoisia toimintatapoja kehittämällä sekä edistämällä uudelleensijoittamista koskevaa tietojenvaihtoa ja yhteistyötä jäsenvaltioiden, kolmansien maiden sekä kv. organisaatioiden kesken

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- kehitetään yleistä valmiutta kiintiöpakolaisten tehokkaaseen vastaanottoon ja erityisesti nopeaan Suomeen siirtymiseen
- edistetään vaihtoehtoisten valintamenettelyiden testaamista, kehittämistä ja käyttöönottoa
- kehitetään asiakirjojen varmistamisen edellytyksiä valintamatkoilla
- osallistutaan aktiivisesti keskusteluun ja tiedonvaihtoon kansainvälisillä foorumeilla, esim. EASO:n uudelleensijoittamisverkostossa ja pyritään hyödyntämään jäsenvaltioiden operationaalista yhteistyötä

Tulostavoitteet:

- toteutetuilla toimilla on tehostettu ja nopeutettu kiintiöpakolaisten maahan saapumista
- vaihtoehtoisia valintamenettelyitä on kehitetty kansainvälisessä yhteistyössä
- asiakirjojen varmistamiseen liittyviä menettelyitä on tehostettu ja kehitetty
- uudelleensijoittamiseen liittyvää tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden sekä kansainvälisten yhteistyötahojen kesken on tehostettu

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A.
Sovellettavat indikaattorit	
Ei sovellettavia indikaattoreita.	

Hakuaika	Arvioitu toteuttamisaika 2026-2027.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus

<i>Operatiivinen tuki</i>	
Operatiivista tukea käytetään julkisiin tehtäviin ja palvelujen tarjoamiseen Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän soveltamiseksi, tuottaen siten hyötyjä koko EU:n tasolla. Tuella katetaan Maahanmuuttoviraston henkilöstö- ja palvelujen, kuten ICT-järjestelmien huolto-, ylläpito ja korvaamisen kustannuksia erityisesti turvapaikkamenettelyn sujuvuuden varmistamiseksi ja käsittelyaikojen nopeuttamiseksi. Maahanmuuttovirasto vastaa turvapaikkahakemusten käsittelystä Suomessa.	
Avustus	100%
Mahdolliset avustuksensaajat	Maahanmuuttovirasto.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit • O.1.1 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen: • O.1.1.1 oikeudellista tukea saaneiden osallistujien määrä • O.1.1.3 apua saaneiden haavoittuvassa asemassa olevien osallistujien määrä O.1.3 Äskettäin avattujen unionin säännösten mukaisten paikkojen määrä vastaanottoinfrastruktuurissa, erikseen täsmentäen O.1.3.1 ilman huoltajaa saapuville alaikäisille tarkoitettujen äskettäin avattujen paikkojen määrä. O.1.4 Korjattujen tai kunnostettujen, unionin säännösten mukaisten paikkojen määrä vastaanottoinfrastruktuurissa, erikseen täsmentäen	

O.1.4.1 ilman huoltajaa saapuville alaikäisille tarkoitettujen korjattujen tai kunnostettujen paikkojen määrä.

Tulosindikaattorit

R.1.5 Niiden osallistujien määrä, jotka katsovat, että koulutuksesta on hyötyä heidän työlleen.

R.1.6 Niiden osallistujien määrä, jotka raportoivat kolmen kuukauden kuluttua koulutuksesta, että he käyttävät koulutuksessa hankkimiaan taitoja ja osaamista.

R.1.7 Niiden henkilöiden määrä, joihin on sovellettu säilöönnoton vaihtoehtoja, erikseen täsmentäen

R.1.7.1 niiden ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten määrä, joihin on sovellettu säilöönnoton vaihtoehtoja;

R.1.7.2 niiden perheiden määrä, joihin on sovellettu säilöönnoton vaihtoehtoja.

Hakuaika

Syksy 2025

Erytystavoite 2 Laillinen muuttoliike ja kotoutuminen

Täytäntöönpanotoimi 2A Laillisen muuttoliikkeen edistäminen ja sitä koskevan unionin säännösten soveltaminen

Toimi 2A1 Työperäistä maahanmuuttoa koskevien prosessien sujuvoittaminen

Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton toimenpiteet hallituskaudeksi 2023-27 on koottu työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimaan Talent Boost -toimenpideohjelmaan. Tavoitteena on edistää Orpon hallitusohjelman painotusten mukaisesti koulutus- ja työperäistä maahanmuuttoa, jolla on kasvava elinkeinopoliittinen merkitys Suomen elinvoiman ja kilpailukyvyyn vahvistamiseen. Osaavan työvoiman saatavuus on eri selvityksissä tunnistettu yhdeksi suurimmista yritysten kasvun ja kansainvälistymisen haasteista. Suomi

kilpailee osaajista muun maailman kanssa. Tavoitteena on työmarkkinoiden tarpeisiin vastaavia kansainvälisiä osaajia houkutteleva ja heistä kiinni pitävä Suomi.

Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus ottaa käyttöön kohdemaamallin työperusteisen maahanmuuton kohdentamiseksi. Tavoitteena on suunnata rekrytointi maiden erityisiin osaajaryhmiin. Kohdemaat ovat Intia, Filippiinit, Brasilia ja Vietnam. Osaajien maahanmuuton edistämistoimia tullaan kohdentamaan erityisesti näihin neljään maahan. Lisäksi on luonnollisesti iso joukko toimenpiteitä, jotka soveltuvat osaajan lähtömaasta riippumatta.

Orpon hallitusohjelmassa keskeisiksi toimialoiksi kansainvälisen rekrytoinnin edistämisen osalta listataan korkeasti koulutetut henkilöt yleisesti, sosiaali- ja terveysala, vientiteollisuus ja kausityö. Näille aloille kohdistetaan erityistä vetovoimatyötä valituissa kohdemaissa.

Työvoimapula-aloista erityisesti sosiaali- ja terveysalan tehtävät työvoimatarve edellyttävät tyypillisesti tarkasti määriteltyä osaamista ja lisäksi riittävää kotimaisten kielten taitoa. Alan kansainvälisten rekrytointien lisäämiseksi on tarve lisätä paitsi Suomessa tarjottavaa pätevyitymiskoulutusta, myös jo lähtömaassa annettavaa kieli- ja muuta koulutusta. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä on tärkeää tältä osin kehittää. Myös puolisojen työmahdollisuuksien edistämisellä on pitkäjänteisiä vaikutuksia osaajien saatavuudessa, ja toimenpiteitä voidaan tehdä jo lähtömaissa.

Työvoiman saatavuuden edistämiseksi on tarpeen lisätä tietoisuutta Suomen tarjoamista uramahdollisuuksista. Kestävä rekrytointi lähtömaista edellyttää myös hyviä työoloja ja yhdenvertaisuutta. On tärkeää turvata suomalaisten työmarkkinoiden pelisäännöillä toimiminen ja huomioida mm. eettistä rekrytointia koskevat suositukset.

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii pitkäjänteistä yhteistyötä, sähköisten järjestelmien kehittämistä, asiakasviestinnän, perehdytys- ja koulutusmateriaalien, toimintatapojen ja -prosessien uudistamista sekä kolmansista maista tehtävän rekrytoinnin ja pätevyitys- ja laillistuspolkujen kehittämistä. Toimien toteuttaminen edellyttää hallittua ja koordinoitua lähestymistapaa sekä tiivistä yhteistyötä erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön ja ulkoministeriön hallinnonalojen sekä alue- ja paikallistoimijoiden ja korkeakoulujen kesken.

Päämääränä on sujuvoittaa työperäistä maahanmuuttoa koskevia prosesseja lähtömaissa tehtävin toimin ja kehittää Suomen ja kolmansien maiden välistä rekrytointiyhteistyötä

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- tuetaan osaajien maahanmuuttoa edistävien prosessien, kuten pätevyisympöpolun ja laillistusprosessien sujuvuutta ja lisätään työntekijöiden ja perheenjäsenten neuvontaa
- kehitetään lähtömaiden kanssa systemaattista yhteistyötä sujuvien ja eettisten kansainvälisten rekrytointien edistämiseksi liittyen erityisesti ammattitaidon testauksessa, tutkintojen tunnustamisessa sekä ammatti- ja kieliopetuksessa
- tarjotaan lähtömaissa työperäisille maahanmuuttajille (kieli)koulutusta ja osaajille pätevyisympöpolkuja
- luodaan työnantajille, työntekijöille, yrittäjille ja opiskelijoille sujuvia palvelupolkuja
- myös puolisoiden Suomessa työllistymistä edistetään jo lähtömaissa

Tulostavoitteet:

- osaajien maahanmuuttoa edistäviä prosesseja on sujuvoitettu
- lähtömaiden kanssa tehtävä yhteistyö ammattitaidon testauksessa, tutkintojen tunnustamisessa ja ammatti- ja kieliopetuksessa on vahvistunut
- toimien avulla on kyetty tarjoamaan kielikoulutusta ja pätevyisympöpolkuja
- työnantajille, työntekijöille, yrittäjille ja opiskelijoille on luotu sujuvia palvelupolkuja
- lähtömaissa on edistetty puolisoiden Suomessa työllistymistä

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Viranomaiset, järjestöt, koulutusorganisaatiot, yksityisen sektorin toimijat.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia sovitetaan muulla EU-rahoituksella, kuten NDICI Global Europe -rahastosta tai ESR+ -rahoituksella tuettavan toiminnan kanssa.
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit	
O.2.1 Lähtöä edeltäviin toimenpiteisiin osallistuneiden henkilöiden määrä.	

O.2.4 Niiden tietopakettien ja -kampanjoiden määrä, joilla lisätään laillisten unioniin suuntautuvien muuttoliikekanavien tuntemusta. O.2.5 Niiden osallistujien määrä, jotka saavat tietoa tai apua perheenyhdistämisen hakemiseen. O.2.6 Liikkuvuusjärjestelyistä hyötyvien osallistujien määrä. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Syksy 2024
Hankkeen käynnistyminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus.

Täytäntöönpanotoimi 2B Toimenpiteet, joilla helpotetaan laillista maahantuloa ja oleskelua unionissa

<i>Toimi 2B1 Oleskelulupaprosessien tehostaminen ja kehittäminen</i>
Orpon hallitusohjelman tavoitteita toteuttava poikkihallinnollinen Talent Boost -toimenpideohjelma kokoaa yhteen työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimet. Tavoitteena on osajille houkutteleva Suomi, jossa työnantajat osaavat ja haluavat rekrytoida kansainvälisiä osajia. Tavoitteena on varmistaa, että oleskelulupajärjestelmä on sujuva, samalla kun torjutaan tehokkaasti väärinkäytöksiä ja työvoiman hyväksikäyttöä. Hallitusohjelman mukaisena tavoitteena on keskimäärin 1 kk:n käsittelyaika kaikkien työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien osalta. Lisäksi yli 4000 euroa kuukaudessa ansaitsevien erityisasiantuntijoiden kohdalla tavoitellaan seitsemän vuorokauden käsittelyaikaa. Houkuttelevuuden näkökulmasta on oleellista, että myös perheenjäsenten lupaprosessit ovat tehokkaita ja sujuvia. Lisäksi on tärkeää varmistaa käsittelyajoissa pysyminen myös hakemusmäärien kasvaessa.   Maahanmuuttohallinto on jakautunut useille hallinnonaloille, ja poikkihallinnollisuus asettaa haasteita niin kokonaisprosessin kehittämistyölle kuin sujuvan asiakaspolun ja yhdenmukaisen asiakasviestinnän rakentamiselle. Oleskelulupaprosessien tehostuminen vaatii hallinnonalojen ja muiden toimijoiden saumatonta ja pitkäjänteistä kehittämistyötä, viestinnällisiä toimenpiteitä

sekä perehdytys- ja koulutusmateriaalien uudistuksia, jotka huomioivat prosessin poikkihallinnollisen luonteen.

Suurinta osaa prosesseista hallinnoidaan Maahanmuuttoviraston omistamalla UMA-asiankäsittelyjärjestelmällä, jonka kehittäminen (ml. automatisointi) on lupaprosessien tehostumisessa oleellinen tekijä. UMA-järjestelmä on myös yhtenä tiedolla johtamisen lähdejärjestelmänä tärkeä. Tietopohja ja tiedonkulku lupaprosessin osapuolten välillä ei ole aina riittävää eikä oikea-aikaista. Tiedolla johtaminen ja poikkihallinnollinen kehittäminen edellyttävät kaikkien osapuolten tietotarpeet yhdistävää, analysoitua tietoa ja sen tarkoituksenmukaista jakelua nykyaikaisia välineitä käyttäen.

Yksi osa lupaprosessien kehitystyötä on myös väärinkäytösten ehkäiseminen ja lupaprosessin eheyden varmistaminen. Oleskelulupahakemuksiin voi liittyä erilaisten välittäjien käyttöä lähtömaissa tai työ- ja opiskelutodistusten sekä muiden asiakirjojen väärentämistä. Työn tehostamiseksi ja lupaprosessin eheyden varmistamiseksi on tarpeen hyödyntää nykyistä enemmän jälkivalvontaa, biometriikkaa, ohjelmistorobotiikkaa, tekoälyä ja koneoppimisprosesseja.

Päämääränä on tehostaa lupaprosesseja ja kehittää maahanmuuttohallinnon tiedolla johtamista sekä prosesseihin liittyvää osaamista

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- kootaan maahanmuuttohallinnon prosesseista syntyvää tietoa, selvitetään tietojen yhdistämisen lainsäädännöllisiä haasteita ja määritellään tiedon tarpeita
- tuotetaan maahanmuuttoprosessin raportteja ja visualisointeja ja edistetään näiden sujuvaa jakelua maahanmuuttohallinnon toimijoille
- kehitetään sujuvia asiakaspolkuja, asiakasviestintää ja asiakkuuksien hallintaa
- edistetään automaation käyttöönottoa ja kehitetään siihen liittyviä toimintatapoja
- sujuvoitetaan ulkomailla vireytettävien hakemusten vastaanottoa ja käsittelyä
- kehitetään asiakasohjeita, kuten Maahanmuuttoviraston verkkosivuja ja sosiaalisen median kanavia
- koulutetaan maahanmuuttohallinnon virkailijoita ml. edustustojen ja ulkoistettujen toimijoiden henkilökuntaa prosessin eri vaiheisiin ja kehitetään lupaprosesseja koskevaa viranomaisohjeistusta
- tehostetaan tiedonhankintaa lupahakijoista ja kehitetään jälkivalvontaa

Työ- ja koulutusperusteisten lupaprosessien sujuvoitumiseen tähtääviä, ensisijaisesti teknisiä ja viestinnällisiä toimenpiteitä rahoitetaan vuosien 2021-2024 välisenä aikana RRF-rahoituksella, huomioiden kuitenkin RRF-rahoitusta koskevat rajoitukset ja edellytykset. AMIF-rahoitusta puolestaan voidaan kohdentaa toimiin, joiden vaikutukset ovat laajempia tai jotka keskittyvät esimerkiksi perhesideperusteisiin lupaprosesseihin. AMIF –rahoituksella voidaan täydentää RRF-rahoitteisia toimenpiteitä siltä osin kuin RRF-rahoitus ei ole riittävää tai toimenpiteet eivät sisällöllisesti ole RRF-rahoitettavaksi soveltuvia. AMIF-rahoituksella voidaan tukea mm. henkilöstön osaamisen kehittämistä, lupahakijoiden jälkivalvontaa, täysautomaation kehitystä ja muuta tietojärjestelmäkehitystä sekä viestinnän ja asiakasohjauksen kehittämistoimia.

Tulostavoitteet:

- ulkomailla jätettävien hakemusten vastaanoton ja käsittelyn laatu on parantunut
- perhesideperusteiset lupaprosessit ovat nopeutuneet ja sujuvoituneet
- prosesseihin liittyvä osaaminen on vahvistunut ja viranomaisten osaaminen on ajantasaista ja ketterästi päivittyvää
- toimintatapoja on yhtenäistetty
- asiakaspolut ovat sujuvia ja asiakasviestintä selkeää ja asiakastyytyväisyys on parantunut
- oleskelulupien käsittelyaikaa on nopeutettu
- lisäselvityspyyntöjen suhteellinen määrä on pienentynyt
- lupaprosesseille on luotu perehdytysmalli
- jälkivalvontaa ja päätöksentekoa on automatisoitu, väärinkäytöksiä kyetään torjumaan paremmin ja lupamenettelyn eheyttä on parannettu.

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia yhteensovitetaan valtion talousarviosta rahoitettavien toimien sekä EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kautta tuettavien toimien kanssa.
Sovellettavat indikaattorit	

Ei sovellettavia indikaattoreita.	
Hakuaika	Syksy 2024, Syksy 2025
Hankkeen käynnistyminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus.

Täytäntöönpanotoimi 2C Yhteistyön lujittaminen ja kumppanuus kolmansien maiden kanssa muuttoliikkeen hallitsemiseksi

Toimi 2C1 Laillisen maahanmuuton väyliä koskeva kansainvälinen yhteistyö

Laillisten väylien kehittäminen on osa kokonaisvaltaista muuttoliikepolitiikkaa. Se voi tarkoittaa uusien väylien luomista tai mahdollisuutta edistää olemassa olevien, erityisesti työ- ja opiskeluperusteisten väylien saavutettavuutta. Myös kansainvälisen rekrytoinnin ja sitä seuraavan maahantuloprosessin eettisyyden tukeminen sekä laadukas ja ymmärrettävä tiedottaminen ovat tärkeä osa laillisten väylien kehittämistyötä. EU-tasolla keskeiseksi kehikseksi ovat muodostuneet osaamiskumppanuudet, ja Suomessa toimia keskitetään Orpon hallitusohjelman mukaisiin kumppanimaihin.

Päämääränä on sujuvoittaa laillisen maahanmuuton väylien tarjoamista ja saavutettavuutta sekä sitä koskevaa kansainvälistä yhteistyötä

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- selvitetään ja toimeenpannaan mahdollisuuksia hyödyntää liikkuvuuskumppanuuksia, pilottiprojekteja, osaamiskumppanuuksia ja muita välineitä erityisesti Orpon hallitusohjelmassa mainituissa kansainvälisen rekrytoinnin kumppanimaisissa (Intia, Vietnam, Brasilia, Filippiinit)
- kehitetään rakenteita ja toimintatapoja kansainvälisten kumppanuuksien suunnitteluun ja toteutukseen

- tuotetaan tietopaketteja ja järjestetään kampanjoita, joilla lisätään Suomen, ml. Ahvenanmaan tunnettuutta osaajien keskuudessa kolmansissa maissa sekä osaltaan ehkäistään ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä
- lisätään monipuolisesti tietoisuutta muuttoliikkeeseen liittyvistä säännöistä, mahdollisuuksista ja riskeistä

Tulostavoitteet:

- maahantuloväyliä on kehitetty osana kumppanuuksia kolmansien maiden kanssa
- kumppanuuksiin on luotu rakenteita ja toimintatapoja
- työperäistä maahanmuuttoa on sujuvoitettu eettisesti kestäväällä tavalla

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia sovitetaan muulla EU-rahoituksella, kuten NDICI Global Europe -rahastosta tuettavan toiminnan kanssa.

Sovellettavat indikaattorit

Tuotosindikaattorit

O.2.1 Lähtöä edeltäviin toimenpiteisiin osallistuneiden henkilöiden määrä.

O.2.4 Niiden tietopakettien ja -kampanjoiden määrä, joilla lisätään laillisten unioniin suuntautuvien muuttoliikekanavien tuntemusta.

O.2.5 Niiden osallistujien määrä, jotka saavat tietoa tai apua perheenyhdistämisen hakemiseen.

O.2.6 Liikkuvuusjärjestelyistä hyötyvien osallistujien määrä.

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.

Hakuaika	Syksy 2024, syksy 2025

Hankkeen käynnistyminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus.

Täytäntöönpanotoimi 2D Kotouttamistoimenpiteiden edistäminen ja kolmansien maiden kansalaisten osallisuuden tukeminen

Toimi 2D1 Valtakunnallinen Integration -tapahtuma kotoutumisen ja pakolaisten vastaanoton toimijoille

Kotoutumisen kentällä – niin hankkeissa kuin perustoiminnassakin - tehdään paljon tärkeää työtä ympäri Suomen. Kuten kotoutumisen kenttä ja kotoutumista koskevat teemat myös kotoutumisen parissa toimivien joukko on laaja ja monipuolinen. Toimijoilla on harvoin mahdollisuus kokoontua laajamittaisesti yhteen vaihtamaan ajatuksia ja kokemuksia ajankohtaisista teemoista.

Vuonna 2018 järjestettiin ensimmäinen valtakunnallinen kotoutumistoimia koskeva suurtapahtuma Integration 2018. Se osoittautui menestykseksi ja sai erinomaisen vastaanoton. Tapahtuma sai jatkoa Integration 2020- ja Integration 2022 -tapahtumista. Vuoden 2024 tapahtuma on valmistelussa.

Palautteiden perusteella on muodostunut tarve järjestää kotoutumisen ja pakolaisten vastaanoton parissa toimiville suunnattu valtakunnallinen, vaikuttava ja osallistava tapahtuma, jonka tarkoituksena on vahvistaa kotoutumistyötä tekevien tietopohjaa ja monialaista yhteistyötä sekä tarjota mahdollisuus dialogiin. Tarkoituksena on tarjota tuoreinta tietoa kotoutumisen ja pakolaisten vastaanoton teemoista, nostetaan esiin ajankohtaisia tarpeita ja haasteita, lisätään vuorovaikutusta ja jaetaan hyviä käytäntöjä eri toimijoiden kesken. Tapahtuma tarjoaa mahdollisuuden laajaan verkostoitumiseen sekä uusien kontaktien luomiseen ja se vahvistaa kumppanuuksia. Tapahtuma on osa työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimaa kotoutumisen kumppanuusohjelmaa. Tapahtuma sisältää asiantuntijoiden puheenvuoroja, työpajoja, dialogia ja verkostoitumista.

Päämääränä on vahvistaa kotoutumisen parissa toimivien tietopohjaa, verkostoitumista, kumppanuuksia ja dialogia. Päämäärän edistämiseksi suunnitellaan ja toteutetaan edellisten tapahtumien jatkuvuutta varmistava Integration -tapahtuma.

Tulostavoitteet:

- tapahtuman avulla on vahvistettu kotoutumisen ja pakolaisten vastaanoton tietopohjaa, kotoutumistoimijoiden osaamista ja toimijoiden mahdollisuutta laajaan dialogiin sekä verkostoitumiseen

Tarkemmat tulostavoitteet määritellään hankesuunnitelmassa.

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Julkisen sektorin toimijat, kolmannen sektorin toimijat ja muut toiminnan kannalta relevantit toimijat. Tapahtuma tulee suunnitella ja toteuttaa yhteistyössä kotoutumistoimista vastaavan työ- ja elinkeinoministeriön, ELY-keskusten ja Kotoutumisen kumppanuusohjelman kanssa. Tapahtuman suunnitteluun ja toimeenpanoon tulee osallistaa valtakunnallisia, alueellisia ja paikallistason viranomaisia, järjestöjä, ml. maahanmuuttajajärjestöjä, koulutusorganisaatioita, yksityisen sektorin toimijoita ja muita teeman kannalta keskeisiä toimijoita.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Hankkeeseen ei voi käyttää rahoitusta muista EU-rahoituslähteistä.
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit:	

O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa. O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Kevät 2025
Toimien toteuttamisen aikataulu	Tapahtuma tulee toteuttaa vuoden 2026 aikana.

Toimi 2D2 Alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta, yhteiskuntaorientaatio ja räätälöidyt tukipalvelut

Omakielisten neuvonta- ja muiden palveluiden sekä yhteiskuntaorientaation tarve on suuri kotoutumisen alkuvaiheessa, kun kielitaitoa ei vielä ole. Tarpeet koskevat pakolaisten lisäksi esimerkiksi perhesyistä muuttavia ja työperäisiä muuttajia. Valtioneuvoston selonteossa eduskunnalle kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (2021) on asetettu yhdeksi tavoitteeksi matalan kynnyksen tiedon, neuvonnan ja ohjauksen saatavuuden parantaminen.

Monikielisten ohjaus- ja neuvontapalveluiden saatavuutta ja toimintaa kehitetään kunnissa budjettirahoituksella, mutta lisäresursseja tarvitaan mm. kolmansien maiden kansalaisten omakielisen alkuvaiheen tuen sekä matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan tavoitettavuuden ja monikanavaisuuden parantamiseksi. Tarvetta on erityisesti alueilla, joissa ei ole budjettirahoitteista osaamiskeskusta tai ohjaus- ja neuvontapalvelua. Haavoittuville ryhmille, kuten ikääntyneille, työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille, vammaisille maahanmuuttajille, kotona pitkään lapsia hoitaville tai ihmiskaupan uhreille tarjottavia ohjaus- ja neuvontapalveluita tulee vahvistaa ja kehittää.

Päämääränä on vahvistaa kolmansien maiden kansalaisten palvelutarpeita vastaavia, heti kotoutumisen alkuvaiheessa tarjottavia tukipalveluita ja niiden kattavuutta, huomioiden erityisen haavoittuvassa asemassa olevien tai erityisen tuen tarpeessa olevien tarpeet. Päämääränä on vahvistaa kolmansien maiden

kansalaisten kotoutumisen edellytyksiä kotoutumisen alkuvaiheessa ja varmistaa kotoutumispolun viiveetön käynnistyminen.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- järjestetään kolmansien maiden kansalaisille alue- ja paikallistasolla viranomaisten ja järjestöjen yhteistyössä alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa, monikielistä yhteiskuntaorientaatiota ja räätälöityjä tukipalveluita erityisesti kunnissa, joissa näitä ei ole (riittävästi) tarjolla ja juurrutetaan toimintaa
- vahvistetaan palveluntarjonnassa kuntien ja alueiden välistä yhteistyötä, kuten yhteisten neuvontapisteiden pilotointia sekä etäpalveluiden käyttöä
- lisätään yhteiskuntaorientaatiota koskevaa osaamista ja tarjontaa esim. kouluttamalla kouluttajia
- tuotetaan ja päivitetään yhteiskuntaorientaatioon monikielistä oppimateriaalia ja itseopiskelumateriaalia sekä digitalisoidaan kieliversioita
- vahvistetaan myös tiettyihin erityisosaamista vaativiin teemoihin, kuten esim. perheenyhdistämiseen liittyvää neuvontaa toimivaltakysymykset huomioiden
- kehitetään kolmannen sektorin palvelukokonaisuuksia, kuten vertaistoiminnan malleja tai tukihenkilötoimintaa haavoittuvassa asemassa oleville maahanmuuttajille osana alkuvaiheen kotoutumisen tukea järjestettävää rakennetta
- vahvistetaan kolmansien maiden kansalaisten digi- ja mediataitoja, yhteiskuntatietoutta ja asumiseen liittyvää osaamista/asumistaitoja
- järjestetään käytännönläheistä, aktivoivaa ja toiminnallista alkuvaiheen kielenopetusta huomioiden erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tarpeet

Tulostavoitteet:

- alkuvaiheen tukipalveluiden saatavuutta, tavoitettavuutta ja sisältöjä on vahvistettu eri puolilla Suomea.
- kolmansien maiden kansalaisille, erityisesti erityisen tuen tarpeessa oleville, on tarjottu tehostetusti omakielistä tukea
- kolmansien maiden kansalaisten arjen taitoja, kuten digi- ja mediataitoja, kielitaitoa tai asumiseen liittyviä taitoja on vahvistettu
- neuvonta- ja ohjauspalveluita tarjoavien tahojen välinen yhteistyö on vahvistunut ja selkeytynyt

etäpalveluiden käyttöä on edistetty	
Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimenpiteissä, joissa toteuttajina ovat paikalliset ja alueelliset viranomaiset ja kansalaisjärjestöt, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöt sekä toimissa, jotka kohdistuvat yksiselitteisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toteuttavat toimet yhteensovitetaan valtion budjetista rahoitettavan toiminnan sekä Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) rahoitettavan toiminnan kanssa.
Sovellettavat indikaattorit Tuotosindikaattorit: O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa. O.2.3 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen: O.2.3.1 kielikurssille osallistuneiden henkilöiden määrä kansalaistaidon kurssille osallistuneiden henkilöiden määrä O.2.3.3 Osallistujan ammatilliseen kehitykseen liittyviä neuvoja ja ohjausta saaneiden osallistujien määrä	

O.2.5 Niiden osallistujien määrä, jotka saavat tietoa tai apua perheen yhdistämisen hakemiseen.

O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset.

Tulosindikaattorit:

R.2.8 Niiden kielikursseille osallistuneiden henkilöiden määrä, joiden vastaanottavan maan kielessä saavuttama taitotaso on kielikurssin päättyessä parantunut kieliä koskevan yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen tai vastaavan kansallisen viitekehyksen mukaan vähintään yhdellä tasolla.

R.2.9 Niiden osallistujien määrä, jotka ilmoittivat pitävänsä toimea kotoutumisensa kannalta hyödyllisenä.

R.2.10 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat kolmannessa maassa hankkimansa pätevyyden tai ammattitaidon tunnustamista tai arviointia.

R.2.11 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat pitkään oleskelleen henkilön asemaa.

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.

Hakuaika	Ei suunniteltuja hakuja.
Toimien toteuttamisen aikataulu	

Toimi 2D3 Kotoutumisen parissa työskentelevien ohjausosaamisen ja verkosto- ja alueellisen yhteistyön kehittäminen sekä tietopohjan vahvistaminen

Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta keskeistä on onnistunut ohjaus tarpeellisiin palveluihin kuten osaamiskartoituksiin, työvoimapalveluihin, kuntoutukseen, Kelaan, sosiaali- ja terveyspalveluihin, varhaiskasvatukseen, kouluun, opintoihin, järjestötoimintaan tai harrastuksiin. Toimivan ohjauksen tuloksena kotoutuminen etenee tehokkaasti. Esimerkiksi asiantuntijat TE-toimistoissa ja kuntien maahanmuuttajapalveluissa, opinto-ohjaajat ja opettajat

oppilaitoksissa sekä palveluneuvojat Kelassa ja järjestöissä tekevät maahanmuuttajien ohjaustyötä.

Vieraskielisten ja monitaustaisten asiakkaiden ohjaaminen edellyttää erityisiä työmenetelmiä ja tietotaitoa. Ohjauksen kehittämisessä on huomioitava haavoittuvimmassa asemassa olevien ja humanitäärisistä syistä muuttaneiden lisäksi myös työ- ja koulutusperusteiset sekä perhesyistä tulleet haavoittuvassa asemassa olevat maahanmuuttajat. Ohjausosaamisen vahvistamisessa tulisi hyödyntää alueellisia ja muita verkostoja nykyistä enemmän. TE-palvelu-uudistus, sote-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus ovat muuttaneet kotoutumisen palvelurakenteita. Tuloksellisen ohjauksen varmistamiseksi uudessa tilanteessa tulee kehittää yhdyspintatyötä sekä parantaa eri alojen ammattilaisten tietotasoa olemassa olevista palveluista.

Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen (2020) mukaan kunnilla ja kuntien ammattilaisilla ei ole riittävää tilannekuvaa maahanmuuttajataustaisesta väestöstä ja sen palveluiden tarpeesta. Haasteena on palveluiden pirstaleisuus, koordinaation puute, alueittain vaihteleva saatavuus, laatu ja kyky tunnistaa palvelutarpeita.

Palvelujen ja ohjaamisen kehittämistä haittaavat tiedonluovutuksen esteet, tieto- ja asiakasjärjestelmien eroavuudet ja puutteet sekä puutteellinen tietopohja.

Myös palveluiden saavutettavuutta ja monikanavaisuutta on tarve kehittää.

Tässä toimessa ensisijaista kohderyhmää ovat maahanmuuttajia työssään ohjaavat asiantuntijat, kuten esimerkiksi kunnissa, ELY-keskuksissa, opetustyössä, koulutuksessa ja muissa palveluissa toimivat palveluntarjoajat, ml. kotoutumisen parissa työskentelevät tulkit. Toiminnot voivat kohdistua kolmansien maiden kansalaisiin, kun heille tarjotaan kehitettäviä ja pilotoitavia palveluita sekä vahvistetaan heidän aktiivista toimijuuttaan oman polkunsa löytämisessä. Kolmansien maiden kansalaiset voivat toimia myös esim. kokemusasiantuntijoina. Hankkeiden edellytetään toimivan yhteistyössä julkisten kotoutumista edistävien palveluiden kanssa sekä varmistavan kehitettyjen toimintatapojen juurtumisen julkisten toimijoiden toimintatapoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon alan ammattilaisten ohjausosaamiseen kohdistuvia toimia kehitetään toimessa 2D4 Sosiaali- ja terveystieteiden ja palvelukokonaisuuksien kehittäminen.

Alkuvaiheen ohjaukseen ja neuvontaan liittyviä toimintoja kehitetään toimessa 2D2 Alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta, yhteiskuntaorientaatio ja räätälöidyt tukipalvelut.

Päämääränä on vahvistaa kotoutumisen parissa työskentelevien ohjausosaamista, verkosto- ja alueellista yhteistyötä ja maahanmuuttajia koskevaa tietopohjaa, mikä osaltaan edistää tuloksellista kotoutumista.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- parannetaan ammattilaisten kykyä tunnistaa kolmansien maiden kansalaisten tarpeita esimerkiksi vahvistamalla vuorovaikutustaitoja ja selkokielen käyttöä
- vahvistetaan ammattilaisten tietopohjaa ja tilannekuvaa maahanmuuttajataustaisesta väestöstä
- tehostetaan kuntien ja alueiden yhteistyötä ja maahanmuuttajien ohjaamista koskevaa koordinaatiota
- palvelumuotoillaan ja pilotoidaan verkostoyhteistyössä uudenlaisia, vaikuttavia ohjaustyön menetelmiä, kuten monikanavaista ja monikielistä ohjausta, etäpalveluita ja muuta ohjausta
- lisätään ammattilaisten tietoa ja kykyä ohjata maahanmuuttajia omatoimiseen suomen/ruotsin opiskeluun ja kielitaidon ylläpitämiseen varsinaisten kielikoulutusten ja -kursseiden ulkopuolella
- vahvistetaan ja tuetaan maahanmuuttajiin liittyvän tiedon keruuta, tilastointia ja seurantaan tukemaan erityisesti paikallis- ja aluetason työtä, strategista suunnittelua ja esimerkiksi pakolaisten kuntaan ohjaamista
- vahvistetaan kotoutumisajan ohittaneiden kolmansien maiden kansalaisten ohjausta

Tulostavoitteet:

- kotoutumisen parissa työskentelevillä asiantuntijoilla on paremmat valmiudet ja osaaminen maahanmuuttajien ohjaamiseksi ja he tuntevat hyvin paikalliset/alueelliset palvelut kuten erilaiset koulutukset, työhön suuntaavat palvelut ja toimintakykyä tukevat palvelut
- kotoutumisen parissa työskentelevillä on parempi tietopohja ja tilannekuva maahanmuuttajataustaisesta väestöstä
- kotoutumistyötä koskeva paikallinen ja alueellinen verkostoyhteistyö ja koordinaatio on sujuvampaa. Sekä asiakasohjausta tekevät työntekijät että palveluita ylemmällä tasolla suunnittelevat tuntevat hyvin olemassa olevat palvelut ja toisten organisaatioiden tekemän työn.

• kolmansien maiden kansalaisten kotoutumisen edistämiseksi on hyödynnettävissä uusia, vaikuttavia ohjauksen ja neuvonnan muotoja • saatavilla on uutta tietoa kotoutumisen seurannan mahdollistamiseksi • kehittämistoimintojen ohessa kolmansien maiden kansalaiset ovat saaneet kotoutumista ja työllistymistä edistävää ohjausta ja neuvontaa	
Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimenpiteissä, joissa toteuttajina ovat paikalliset ja alueelliset viranomaiset ja kansalaisjärjestöt, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöt sekä toimissa, jotka kohdistuvat yksiselitteisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toteuttavat toimet yhteensovitetaan valtion budjetista rahoitettavan toiminnan sekä Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) rahoitettavan toiminnan kanssa.
Sovellettavat indikaattorit Tuotosindikaattorit O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa. O.2.3 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen; O.2.3.1 kielikurssille osallistuneiden henkilöiden määrä O.2.3.2 kansalaistaidon kurssille osallistuneiden henkilöiden määrä	

O.2.3.3 Osallistujan ammatilliseen kehitykseen liittyviä neuvoja tai ohjausta saaneiden osallistujien määrä.

O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset.

Tulosindikaattorit

R.2.8 Niiden kielikursseille osallistuneiden henkilöiden määrä, joiden vastaanottavan maan kielessä saavuttama taitotaso on kielikurssin päättyessä parantunut kieliä koskevan yhteisen eurooppalaisen viitekehysten tai vastaavan kansallisen viitekehysten mukaan vähintään yhdellä tasolla.

R.2.9 Niiden osallistujien määrä, jotka ilmoittivat pitävänsä toimea kotoutumisensa kannalta hyödyllisenä.

R.2.10 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat kolmannessa maassa hankkimansa pätevyyden tai ammattitaidon tunnustamista tai arviointia.

R.2.11 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat pitkään oleskelleen henkilön asemaa.

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.

Hakuaika	Kevät 2024
Toimien toteuttamisen aikataulu	Tarkista hakuilmoitus.

Toimi 2D4 Sosiaali- ja terveyspalveluiden ja palvelukokonaisuuksien kehittäminen haavoittuvassa asemassa olevien kolmansien maiden kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi

Sosiaali- ja terveyspalveluilla on erityisen merkittävä tehtävä haavoittuvimmassa asemassa olevien maahanmuuttajien kotoutumisessa. Maahanmuuttajilla on vähemmän tietoa sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmästä ja heidän on edelleen vaikeaa hakea yhdenvertaisesti tarvitsemiaan palveluja. Näitä esteitä on olennaista systemaattisesti ja määrätietoisesti purkaa kehittämällä sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuutta, saavutettavuutta ja hyväksyttävyyttä haavoittuvassa

asemassa oleville maahanmuuttajille sekä yhteensovittamalla eri palveluita tarvelähtöisiksi kokonaisuuksiksi. Valtioneuvoston selonteossa eduskunnalle kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (2021) peruspalveluiden, muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittäminen vastaamaan maahanmuuttajien tarpeisiin on asetettu keskeiseksi tavoitteeksi. Hyvinvointialueiden toiminnan alun myötä kotoutumista edistävän työn organisoitumisen muutokset ovat tuoneet uusia haasteita palveluiden järjestämiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on tärkeää tunnistaa pakolaisten ja haavoittuvassa asemassa olevien (esim. vammaiset, yksinhuoltajat, alaikäiset, ikääntyneet, ihmiskaupan uhrit) ryhmien monialaisia palvelutarpeita ja kehittää palveluita vastaamaan niihin sekä vahvistaa asiakkaiden ja maahanmuuttajayhteisöjen omaa aktiivista roolia hyvinvointinsa edistämisessä. Muun muassa mielenterveyspalvelut, seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut, lastensuojelu ja väkivaltatyö edellyttävät kehittämistä.

Haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajien osalta tarvitaan usein samanaikaisesti eri peruspalveluita sekä näiden yhteensovittamista kotoutumista edistävien palveluiden ja järjestöjen toiminnan kanssa. Sujuvan tiedonvaihdon edellytyksenä ovat sektorirajat ylittävät yhteistyökäytännöt ja keskeisten toimijoiden tietoisuus sosiaali- ja terveyshuollon palveluista. Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyminen hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle edellyttää monialaisten yhteistyökäytäntöjen kehittämistä ja tiedonkulun varmistamista kunnan, hyvinvointialueiden ja Kelan välillä.

Tässä toimessa ensisijaista kohderyhmää ovat sosiaali- ja terveydenhuollon alan ammattilaiset. Toiminnot voivat kohdistua kolmansien maiden kansalaisiin, kun heille tarjotaan kehitettäviä ja pilotoitavia palveluita. Kolmansien maiden kansalaiset voivat toimia myös esim. kokemusasiantuntijoina. Hankkeiden edellytetään toimivan yhteistyössä julkisten kotoutumista edistävien palveluiden kanssa sekä varmistavan kehitettyjen toimintatapojen juurtumisen julkisten toimijoiden toimintatapoihin.

Päämääränä on, että maahanmuuttajien tarpeita vastaavia sosiaali- ja terveyspalveluita on paremmin saatavilla ja ne ovat paremmin saavutettavia ja hyväksyttävissä. Palveluissa kyetään huomioimaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien, ml. ihmiskaupan uhrien erityistarpeet sekä tukemaan maahanmuuttajien aktiivista roolia kotoutumisensa edistämisessä.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa ammattilaisten osaamista liittyen maahanmuuttoon, pakolaisuuteen, mielenterveyteen ja ihmiskauppaan
- vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistyöverkostoja, koordinaatiota ja rakenteita vastaamaan haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajien palvelutarpeisiin
- luodaan ja kehitetään toimivia ja joustavia yhteistyörakenteita kuntien ja hyvinvointialueen sekä muiden keskeisten toimijoiden yhdyspintaan
- vahvistetaan erityisesti maahanmuuttajajärjestöjen ja maahanmuuttajien roolia sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnittelussa
- luodaan uusia tapoja tavoittaa maahanmuuttaja-asiakkaita ja levitetään tähän liittyviä hyviä käytäntöjä
- edistetään hyvinvointia ja terveyttä ja kehitetään niitä edistäviä palveluita sekä lisätään kolmansien maiden kansalaisten tietämystä hyvinvointia ja terveyttä edistävästä elintavoista yhteistyössä maahanmuuttajayhteisöjen kanssa
- tarjotaan matalan kynnyksen palveluita ja tukihenkilötoimintaa erityisesti mielenterveysasioissa ja kolmansien maiden kansalaisten mielenterveyden ja elämänhallinnan tukemiseksi

Tulostavoitteet:

- kolmansien maiden kansalaisten hyvinvointi, terveys ja elämänhallinta ovat vahvistuneet
- kolmansien maiden kansalaisia sosiaali- ja terveyspalveluissa kohtaavien osaaminen maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen liittyvistä aiheista on vahvistunut
- sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta, saavutettavuutta ja hyväksyttävyyttä koskevan yhteistyön verkostot, koordinaatio ja rakenteet ovat vahvistuneet sekä palveluiden yhteensovittaminen parantunut
- maahanmuuttajajärjestöjen ja maahanmuuttajien osallisuus palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä on vahvistunut
- matalan kynnyksen hyvinvointia edistäviä palveluita ja osaavaa tukihenkilötoimintaa on paremmin tarjolla
-

Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimenpiteissä, joissa toteuttajina ovat paikalliset ja alueelliset viranomaiset ja kansalaisjärjestöt, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöt sekä toimissa, jotka kohdistuvat yksiselitteisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toteuttavat toimet yhteensovitetaan valtion budjetista rahoitettavan toiminnan sekä Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) rahoitettavan toiminnan kanssa.
Sovellettavat indikaattorit Tuotosindikaattorit O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa O.2.5 Niiden osallistujien määrä, jotka saavat tietoa tai apua perheenyhdistämisen hakemiseen. O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset Tulosindikaattorit R.2.9 Niiden osallistujien määrä, jotka ilmoittivat pitävänsä toimea kotoutumisensa kannalta hyödyllisenä. R.2.10 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat kolmannessa maassa hankkimansa pätevyden tai ammattitaidon tunnustamista tai arviointia. R.2.11 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat pitkään oleskelleen henkilön asemaa.	

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Kevät 2024
Toimien toteuttamisen aikataulu	Tarkista hakuilmoitus.

Toimi 2D5 Maahanmuuttajanaisten työllisyyden esteiden madaltaminen ja toimintakyvyn vahvistaminen

Orpon hallitusohjelmassa on asetettu yhdeksi tavoitteeksi maahanmuuttajaäitien aseman parantamisen osana kotoutumispalveluiden kokonaisuudistusta. Hallitusohjelman lähtökohtana on, että Suomeen kotoudutaan työllä. Työvoimatutkimuksen mukaan kolmansissa maissa syntyneiden naisten työllisyys jää noin 15 prosenttiyksikköä Suomessa syntyneiden naisten työllisyydestä. Työllistyminen on heikointa pakolaistaustaisilla naisilla ja alaikäisten lasten äideillä. Maahanmuuttajataustaisten naisten alhaista työllisyysastetta ja korkeaa osuutta työvoiman ulkopuolella selittävät niin yksilö-, perhe- ja ryhmätason tekijät kuin rakenteellisetkin tekijät.

Maahan muuttaneet naiset kokevat merkittävimminä työllistymisen esteinä kielitaidon puutteet, vähäiset suhteet valtaväestöön sekä koulutukseen, työkokemukseen ja tiedonsaantiin liittyvät puutteet (FinMonik-tutkimus 2020).

Maahanmuuttajanaisten, etenkin äitien, tilanteen parantaminen edellyttää jalkautuvaa työtä, kohderyhmän tehokasta tavoittamista viranomaispalveluissa kuten neuvoloissa ja muissa sote- ja per-hepalveluissa sekä konkreettisia toimenpiteitä toimijuuden sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseksi.

Tässä toimessa kohderyhmää ovat eri perusteiden kolmansista maista maahan muuttaneet naiset. Toiminnassa kannustetaan huomioimaan erityisesti vahvemman tuen tarpeessa olevat, kotoutumisen alkuvaiheessa olevat pienten lasten ja monilapsisten perheiden äidit .

Päämääränä on maahanmuuttajataustaisten naisten työllisyyden esteiden madaltaminen ja työllistymisen mahdollistaminen.

AMIF-rahaston avustuksella ei voida tukea varsinaisia työllistämistoimia, ammatillista koulutusta tai esim. työpaikalla tapahtuvaa kielenopetusta, mutta sillä voidaan tukea yleisemmin työelämässä tarvittavia taitoja, edistää työelämäorientaatiota ja vähentää arjessa ilmeneviä työllistymisen esteitä.

Hankkeiden edellytetään toimivan yhteistyössä julkisten kotoutumista edistävien palveluiden kanssa sekä varmistavan kehitettyjen toimintatapojen juurtumisen julkisten toimijoiden toimintatapoihin.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- luodaan uusia toimivia tapoja tavoittaa kohderyhmä
- parannetaan kolmansista maista tulevien naisten luku- kieli- ja laskutaitoa, suomen ja ruotsin kielen osaamista, IT- ja digitaitoja, työnhakutaitoja sekä mahdollisuuksia käyttää suomea/ruotsia luonnollisissa arkielämän tilanteissa. Näissä koulutuksissa tai palveluissa huomioidaan osallistujien elämän- ja perhetilanne sekä mahdolliset fyysisen ja psyykkisen terveyden ongelmat. Hyviksi havaittuja toimintamalleja pyritään siirtämään osaksi pysyvää koulutus- ja palvelujärjestelmää.
- lisätään naisten tietoa ja osaamista omatoimisen suomen/ruotsin opiskelun suhteen esittelemällä heille mm. kielenoppimissovelluksia ja muita keinoja, joilla suomen/ruotsin taitoa voi kehittää ja ylläpitää varsinaisten kurssien ulkopuolellakin.
- parannetaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien naisten yhteiskunnan ja työelämän tuntemusta
- tarjotaan kolmansista maista tuleville naisille heidän tilanteeseensa sopivia työllisyyttä, urasuunnittelua ja elämänhallintaa parantavia palveluita ja räätälöityä tukea
- kehitetään systemaattisia tapoja toteuttaa kuntien ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä ja kumppanuuksia kotona lapsia hoitavien naisten työllistymisen edistämiseksi
- vahvistetaan naisten toimijuutta ja työelämäorientaatiota ja järjestetään toimintaa, jossa huolehditaan osallistujien lastenhoitotarpeista
- tuetaan naisten verkostojen rakentamista ja osallistumista paikallisyhteisön toimintaan, jossa on mukana valtaväestöön kuuluvia

- tarjotaan työelämän ulkopuolella oleville maahanmuuttajanaisille tietoa yrittäjyyden eri muodoista ja mahdollisuuksista

Tulostavoitteet:

- maahanmuuttajanaisten toiminnallinen kielitaito on parantunut
- tukitoimintojen ja -palveluiden ulottumattomissa olleita kolmansista maista maahanmuuttaneita naisia on tavoitettu toimintojen piiriin ja keinot maahanmuuttajanaisten tavoittamiseksi ovat vahvistuneet
- maahanmuuttajanaisten itsenäistä elämänhallintaa parantavat ja koulutukseen pääsyä tai työllistymistä edistävät taidot ovat vahvistuneet
- julkiset palvelut vastaavat tehokkaammin maahanmuuttajanaisten erityistarpeisiin
- maahanmuuttajanaisten toimijuus ja vuorovaikutus paikallisyhteisöjen, mukaan lukien valtaväestön kanssa on vahvistunut

Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimenpiteissä, joissa toteuttajina ovat paikalliset ja alueelliset viranomaiset ja kansalaisjärjestöt, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöt sekä toimissa, jotka kohdistuvat yksiselitteisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toteuttavat toimet yhteensovitetaan valtion budjetista rahoitettavan toiminnan sekä Euroopan

sosiaalirahasto plussasta (ESR+) rahoitettavan toiminnan kanssa.

Sovellettavat indikaattorit

Tuotosindikaattorit

O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa.

O.2.3 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen:

O.2.3.1 kielikurssille osallistuneiden henkilöiden määrä

O.2.3.2 kansalaistaidon kurssille osallistuneiden henkilöiden määrä

O.2.3.3 Osallistujan ammatilliseen kehitykseen liittyviä neuvoja ja ohjausta saaneiden osallistujien määrä.

O.2.5 Niiden osallistujien määrä, jotka saavat tietoa tai apua perheenyhdistämisen hakemiseen.

O.2.6 Liikkuvuusjärjestelyistä hyötyvien osallistujien määrä.

O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset

Tulosindikaattorit

R.2.8 Niiden kielikursseille osallistuneiden henkilöiden määrä, joiden vastaanottavan maan kielessä saavuttama taitotaso on kielikurssin päättyessä parantunut kieliä koskevan yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen tai vastaavan kansallisen viitekehyksen mukaan vähintään yhdellä tasolla.

R.2.9 Niiden osallistujien määrä, jotka ilmoittivat pitävänsä toimea kotoutumisensa kannalta hyödyllisenä.

R.2.10 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat kolmannessa maassa hankkimansa pätevyyden tai ammattitaidon tunnustamista tai arviointia.

R.2.11 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat pitkään oleskelleen henkilön asemaa.

Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.

Hakuaika	Syksy 2025
Toimien toteuttamisen aikataulu	Tarkista hakuilmoitus.

Toimi 2D6 Alaikäisenä yksin tulleiden hyvinvoinnin vahvistaminen

Ilman huoltajaa maahan saapuvat lapset ja nuoret ovat hyvin haavoittuvassa asemassa. Heillä ei ole tukenaan perhettä ja moni heistä on traumatisoitunut kotimaansa rauhottomien olojen ja väkivaltakokemusten seurauksena. Hyvinvointia kuormittavat usein myös huoli lähtömaahan jääneistä omaisista, perheenyhdistämisen vaikeus, turvapaikkaprosessiin liittyvä odottaminen ja epävarmuus sekä lyhyet oleskelulupapäätökset. Psykkinen kuormitus ja stressi hidastavat kotoutumista, kielen oppimista, koulutusta ja sosiaalisten suhteiden luomista.

Hallituksen selonteossa eduskunnalle kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (2021) on tuotu esiin tarve turvata ilman huoltajaa maahan saapuneiden lasten ja nuorten palveluissa ja tuessa lapsen edun toteutuminen. Selonteon kirjausten pohjalta oleskeluluvan saaneiden alaikäisenä yksin tulleiden lasten ja nuorten asumisen järjestämisvastuuta on siirretty hyvinvointialueille kotoutumislain muutoksilla 1.1.2023 alkaen. Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden asumisesta tulee sosiaalihuoltoa 1.1.2025 alkaen.

Haasteet opiskelussa ja työelämään siirtymisessä ovat yleisiä ja on myös arvioitu, että suurin osa tukea tarvitsevista lapsista ja nuorista ei saa tarvitsemaansa apua mielenterveysongelmiinsa. Riittämättömän tuen, juurettomuuden kokemuksen ja puutteellisten yhteiskunnassa selviytymisen taitojen yhdistelmä voi johtaa monenlaisiin epäsuotuisiin kehityskulkuihin.

Kyseessä on erityistä tukea tarvitseva ryhmä, joiden tukeminen edellyttää ammattilaisilta erityisosaamista ja joustavaa yhteistyötä eri palveluiden ja hallinnonalojen kesken. Sujuva yhteistyö on keskeistä, sillä turvapaikan hakemiseen ja yksilön tukemiseen liittyvät prosessit ja lainsäädäntö jakautuvat usealle eri hallinnonalalle. Tiedon jakamisessa ja siirtymisessä hallinnonalalta toiselle on haasteita ja lainsäädäntöä tulkitaan vaihtelevasti. Myös perhehoitoa ja 18-24 –vuotiaiden saamaa tukea on tarve kehittää.

Päämääränä on vahvistaa alaikäisinä ilman huoltajaa maahan tulleiden hyvinvointia sekä heidän parissaan toimivien työn sujuvuutta.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- vahvistetaan kohderyhmän mahdollisuuksia kotoutumista tukevien sosiaalisten suhteiden solmimiseen
- varmistetaan sujuva tiedonvaihto ja yhteistyön toimintamallit hallinnonalojen ja ammattilaisten kesken
- tuotetaan tietoa yksin maahan tulleiden lasten ja nuorten tilanteesta, hyvinvoinnista, palvelutarpeista ja kotoutumisen haasteista lapsen oikeuksien näkökulmasta
- laaditaan kohderyhmälle lapsen oikeuksiin, kansalaistaitoihin ja yhteiskuntatietouteen liittyvää materiaalia ja tuetaan perheenyhdistämistä
- kehitetään kohderyhmän opintojen ja työllistymisen tueksi monialaisia toiminta- ja tukimalleja mukaan lukien 18-24 –vuotiaille tarjotun tuen sisällön kehittäminen
- tarjotaan koulutusta ja tukea ryhmä- ja perheryhmäkodeissa tehtävän työn tueksi sekä lapsen edustajan osaamisen ja tietopohjan kehittämiseksi sekä työnohjauksen tarjoamiseksi
- kehitetään mielenterveyden tukemisen, hoitopolkujen ja monialaisen mielenterveyteen liittyvän tuen käytäntöjä ja sisältöjä
- tehdään monialaista yhteistyötä 3. sektorin, kunnan hyvinvointialueen ja ELY:n välillä
- resursoidaan ja kehitetään ilman huoltajaa tulevien nuorten tukea kouluissa ja kuntien sivistystoimessa sekä järjestöissä

Tulostavoitteet:

- alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden psyykinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi on parantunut
- ammattilaisilla on tietoa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden erityistarpeista ja oikeuksista, he tunnistavat kohderyhmän tarpeet asiakastyössä ja osaavat tukea kohderyhmää asianmukaisesti
- alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden perheenyhdistämisprosessit ja tuen työnjaot ovat selkeitä
- alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleet ovat saaneet tarvitsemaansa tukea koulunkäyntiin, oppimiseen ja opintoihin

• edustajajärjestelmä toimii lapsen etua edistäen	
Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimenpiteissä, joissa toteuttajina ovat paikalliset ja alueelliset viranomaiset ja kansalaisjärjestöt, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöt sekä toimissa, jotka kohdistuvat yksiselitteisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toteuttavat toimet yhteensovitetaan valtion budjetista rahoitettavan toiminnan sekä Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) rahoitettavan toiminnan kanssa.
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa. O.2.3 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen: O.2.3.1 kielikurssille osallistuneiden henkilöiden määrä O.2.3.2 kansalaistaidon kurssille osallistuneiden henkilöiden	

O.2.3.3 Osallistujan ammatilliseen kehitykseen liittyviä neuvoja ja ohjausta saaneiden osallistujien määrä. O.2.5 Niiden osallistujien määrä, jotka saavat tietoa tai apua perheenyhdistämisen hakemiseen. O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset Tulosindikaattorit R.2.9 Niiden osallistujien määrä, jotka ilmoittivat pitävänsä toimea kotoutumisensa kannalta hyödyllisenä. R.2.11 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat pitkään oleskelleen henkilön asemaa. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Ei suunniteltuja hakuja.
Toimien toteuttamisen aikataulu	

<i>Toimi 2D7 Maahanmuuttajaperheiden kotoutumisen tukeminen</i>	
Perheen eritahtinen kotoutuminen haastaa koko perheen hyvinvointia ja kotoutumista. Vanhemmuuden resursseja vahvistamalla ja huomioimalla kaikki perheenjäsenet kotoutumisprosessissa edistetään lasten ja perheiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja hyvinvointia. Perheiden palveluilla, esimerkiksi perhetyöllä, neuvolapalveluilla ja lastensuojelulla, sekä lasten ja nuorten palveluilla voidaan myös tukea sukupuolten tasa-arvoa ja osaltaan vähentää haitallisia käytäntöjä kuten kunniaan liittyvää väkivaltaa ja kontrollointia, pakkoavioliittoja tai naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista. Orpon hallitusohjelmassa tavoitteena on mm. lisätä maahanmuuttajalasten osallistumisastetta varhaiskasvatuksessa ja parantaa maahanmuuttajaäitien asemaa osana kotoutumispalveluiden kokonaisuudistusta.	

Hallitus tukee matalan kynnyksen perhepalveluita hyödyntämällä perhekeskustoimintamallia sekä yhteistyötä kolmannen sektorin ja seurakuntien kanssa.

Vuonna 2021 julkaistun YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen perustuvan kansallisen lapsistrategian tavoitteena on edesauttaa kaikkien lasten oikeuksien toteutumista Suomessa täysimääräisesti. Lapsistrategian linjausten mukaisesti maahanmuuttajalasten osalta tulee mm. varmistaa, että erilaiset palvelut, tukimuodot ja osallisuuden kanavat ovat yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi saatavilla kaikille lapsille.

Yhteiskunnan tarjoamilla palveluilla on mahdollisuus edistää onnistunutta perheiden kotoutumista. Tämä edellyttää palveluntarjoajilta kotoutumisen perhedynamiikan tuntemusta ja ammatillista taitoa työskennellä perheiden kanssa erityisesti lapsi- ja perhepalveluissa ja varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lasten monikielisyys ja – kulttuurisuus sekä perheiden osallisuuden vahvistaminen. Teini-ikäisten hyvinvoinnin edistämiseksi tarvitaan uudenlaisia lähestymistapoja vanhemmuuden ja nuorten tukemiseen ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen.

Hankkeiden edellytetään toimivan yhteistyössä julkisten kotoutumista edistävien palveluiden kanssa sekä varmistavan kehitettyjen toimintatapojen juurtumisen julkisten toimijoiden toimintatapoihin.

Eryteisesti Sosiaali- ja terveydenhuollon alan ammattilaisiin ja sote-palveluihin kohdistuvia toimia kehitetään toimessa 2D4 Sosiaali- ja terveyspalveluiden ja palvelukokonaisuuksien kehittäminen.

Päämääränä on edistää kolmansista maista muuttaneiden perheiden, lasten ja nuorten kotoutumista ja hyvinvointia.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- vahvistetaan maahanmuuttajaperheiden tavoittamista muun muassa perhekeskuksissa ja maahanmuuttajaperheiden osallisuutta perheille suunnattavien palveluiden kehittämisessä
- kehitetään vanhemmuutta tukevia kieli- ja kulttuuritietoisia toimintamalleja perhetyöhön
- vahvistetaan ennaltaehkäisevää perhetyötä, kuten tuki- ja kummiperhetoimintaa, nuorisotyötä, lasten ja nuorten vapaa-ajan ja harrastustoimintaa sekä jalkautuvaa työtä

- luodaan uusia tapoja käyttää perheen kotoutumissuunnitelmaa kuntien monialaisessa yhteistyössä
- vahvistetaan sukupuolten välistä tasa-arvoa perheissä muun muassa perhevapaiden käytössä sekä luodaan perheille suunnatuissa palveluissa toimintamalleja haitallisiin perinteisiin puuttumiseksi
- parannetaan vanhempien ja palveluntarjoajien kykyä tukea lapsen kaksi- tai monikielisyyden kehittymistä osana lapsiperhepalveluja ja varhaiskasvatusta.
- parannetaan lasten varhaiskasvatukseen ohjautumista lisäämällä vanhempien tietoa varhaiskasvatuksen eduista lapselle ja oppimiselle
- tuetaan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten vanhempia

Tulostavoitteet:

- maahanmuuttajaperheet kyetään tavoittamaan paremmin palveluiden piiriin
-
- vanhemmuuden haasteita kokevien vanhemmuustaidot ovat parantuneet
- maahanmuuttajaperheiden hyvinvointi on vahvistunut
- sukupuolten välinen tasa-arvo maahanmuuttajaperheissä on vahvistunut
- perheiden palveluita tuottavien ammattilaisten kulttuurienvälinen osaaminen on vahvistunut
-

Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimenpiteissä, joissa toteuttajina ovat paikalliset ja alueelliset viranomaiset ja kansalaisjärjestöt, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöt sekä toimissa, jotka kohdistuvat yksiselitteisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot,

	kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toteuttavat toimet yhteensovitetaan valtion budjetista rahoitettavan toiminnan sekä Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) rahoitettavan toiminnan kanssa.
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa. O.2.3 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen: O.2.3.1 kielikurssille osallistuneiden henkilöiden määrä O.2.3.2 kansalaistaidon kurssille osallistuneiden henkilöiden määrä O.2.3.3 Osallistujan ammatilliseen kehitykseen liittyviä neuvoja ja ohjausta saaneiden osallistujien määrä O.2.5 Niiden osallistujien määrä, jotka saavat tietoa tai apua perheenyhdistämisen hakemiseen. O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset Tulosindikaattorit R.2.9 Niiden osallistujien määrä, jotka ilmoittivat pitävänsä toimea kotoutumisensa kannalta hyödyllisenä. R.2.11 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat pitkään oleskelleen henkilön asemaa. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Syksy 2024
Toimien toteuttamisen aikataulu	Tarkista hakuilmoitus.

Toimi 2D8 Maahanmuuttajalasten ja -nuorten koulu- ja opintomenestyksen tukeminen

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä ja osuus perusopetuksessa ja kaikilla kouluasteilla on kasvanut tasaisesti 2000-luvulla. Tämä kehitys jatkuu myös tulevaisuudessa. Siten maahanmuuttajataustaisille oppilaille suunnattuihin tukipalveluihin kohdistuu myös jatkossa kasvupaineita. Hallituksen koulutuspoliittisessa selonteossa (2021) maahanmuuttajataustaisten lasten osalta yhteisiksi kehittämistarpeiksi eri koulutusasteilla on tunnistettu kielitietoisuuden huomioiminen opetuksessa ja viestinnässä sekä nivelvaiheiden sujuvuus.

Haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajaperheiden, kuten pakolaistaustaisten tai heikossa sosioekonomisessa asemassa olevien perheiden lasten ja nuorten perheeltä saama tuki koulunkäynnissä voi jäädä vähäiseksi, jolloin koulun ja muiden tahojen tukitoimet ovat olennaisen tärkeitä. Koulutusjärjestelmä, koulutuksen tavoitteet ja koulujen toiminta voivat jäädä perheille vieraiksi. Toimiva koti-koulu-yhteistyö edistää tutkitusti lasten koulumenestystä ja hyvinvointia. Kokemukset koulukiusaamisesta ja yksinäisyydestä ovat kouluterveyskyselyn (2017, 2021) mukaan maahanmuuttajaperheiden lapsilla muita lapsia yleisempiä. Tarvitaan toimia, joilla voidaan vahvistaa osallisuutta koulussa ja oppilaitoksissa sekä turvata siirtymät eri koulutusasteille, myös korkeakouluihin.

Hankkeiden edellytetään toimivan yhteistyössä julkisten kotoutumista edistävien palveluiden kanssa sekä varmistavan kehitettyjen toimintatapojen juurtumisen julkisten toimijoiden toimintatapoihin.

Päämääränä on tukea kolmansista maista muuttaneiden oppimispolun sujuvuutta ja edistää kouluasteelta toiselle siirtymistä sekä opintojen loppuunsaattamista.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- luodaan koti-koulu-yhteistyöhön toimintamalleja tiedonkulun parantamiseksi ja luottamuksen tukemiseksi

- vahvistetaan maahanmuuttajayhteisöjen ja –perheiden osallisuutta koulujen ja oppilaitosten toiminnassa ja oppilaille kohdennettavan tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa
- kehitetään kielenoppimisen tuen muotoja ja kielitietoisien opetuksen käytäntöjä eri koulutusasteilla sekä jalkautetaan käytäntöön jo aiemmin toimiviksi todettuja kielen oppimisen tuen menetelmiä
- luodaan ja resursoidaan tukimuotoja lasten ja nuorten koulunkäynnin, osallisuuden ja koulutuspolkujen tueksi
- edistetään opintojen loppuunsaattamista ja asteelta toiselle siirtymistä tarjoamalla kolmansista maista muuttaneille oppilaille hostettua opinto- ja uraohjausta sekä monialaisia hyvinvointia tukevia nivelvaiheen palveluita, kuten mentoritoimintaa
- resursoidaan ja kehitetään työmuotoja maahanmuuttajalasten ja –nuorten oppimisen ja hyvinvoinnin haasteiden tunnistamiseen ja niihin vastaamiseen

Tulostavoitteet:

- kolmansista maista muuttaneiden oppilaiden opintojen keskeyttäminen on vähentynyt ja kolmansista maista tulleiden opiskelijoiden siirtymät kouluasteelta seuraavalle ovat parantuneet
- kolmansista maista muuttaneiden perheiden ja koulun sekä oppilaitosten väliseen yhteistyöhön on tarjolla uusia työkaluja ja malleja
- oppimisen ja hyvinvoinnin haasteita kokevat lapset ja nuoret tunnistetaan paremmin ja he saavat tukea tilanteessaan
- kielitietoisien koulun ja opetuksen periaatteet ovat laajassa käytössä
-

Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimenpiteissä, joissa toteuttajina ovat paikalliset ja alueelliset viranomaiset ja kansalaisjärjestöt, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöt sekä toimissa, jotka kohdistuvat yksiselitteisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua

	hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toteuttavat toimet yhteensovitetaan valtion budjetista rahoitettavan toiminnan sekä Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) rahoitettavan toiminnan kanssa.
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa. O.2.3 Tukea saaneiden osallistujien määrä, erikseen täsmentäen: O.2.3.3 osallistujan ammatilliseen kehitykseen liittyviä neuvoja ja ohjausta saaneiden osallistujien määrä. O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset Tulosindikaattorit R.2.9 Niiden osallistujien määrä, jotka ilmoittivat pitävänsä toimea kotoutumisensa kannalta hyödyllisenä. R.2.11 Niiden osallistujien määrä, jotka hakivat pitkään oleskelleen henkilön asemaa. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	

Hakuaika	Syksy 2024
Toimien toteuttamisen aikataulu	Tarkista hakuilmoitus.

Toimi 2D9 Kolmansien maiden kansalaisten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen sekä yhteiskunnan vastaanottavuuden edistäminen

Yhteiskunnan polarisoituminen ja eriytyminen laajentavat jo aikaisemmin olemassa olleita kotoutumisen esteitä, mutta luovat myös uusia haasteita. Eri sektoreilla ilmenevä erityisesti pakolaistaustaisiin maahanmuuttajiin kohdistuva syrjintä ja rasismi sekä väestösuhteisiin liittyvät haasteet vaikeuttavat kotoutumista ja osallisuuden tunteen syntymistä. Syrjintää esiintyy kaikilla kouluasteilla, vapaa-ajan harrastuksissa ja toiminnoissa, julkisissa tiloissa sekä työmarkkinoilla aina rekrytoinnista työpaikoilla tapahtuvaan syrjintään. Orpon hallitus antoi syksyllä 2023 eduskunnalle tiedonannon, jossa hallitus linjaa toimenpiteitä rasismiin ja syrjintään puuttumiseksi.

Rakenteellista syrjintää on myös se, että palveluja ei ole saatavilla tai ne eivät ole tarpeenmukaisia tai saavutettavia. Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden tarpeita ei välttämättä aina oteta riittävästi huomioon eri tasoilla (kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla) suunnitelluissa valtavirta- ja kotouttamispolitiikoissa. Maahanmuuttajataustaistaisilla henkilöillä voi olla heikommat mahdollisuudet ja valmiudet osallistua päätöksentekoon ja sitä vastaaviin kuulemisiin. Syrjintä heikentää luottamusta viranomaisiin ja vähentää yhteiskuntaan kuuluvuuden tunnetta. Se vaikuttaa heikentävästi kaikkiin elämän osa-alueisiin ja pahimmillaan syrjäyttää ihmisen yhteiskunnasta.

Hankkeiden edellytetään toimivan yhteistyössä julkisten kotoutumista edistävien palveluiden kanssa sekä varmistavan kehitettyjen toimintatapojen juurtumisen julkisten toimijoiden toimintatapoihin.

Päämääränä on lisätä kolmansien maiden kansalaisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä edistää yhteiskunnan vastaanottavuutta

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- lisätään kolmansien maiden kansalaisten tietoisuutta kansalaisyhteiskunnan toiminnasta, järjestö- ja vapaaehtoistyöstä sekä edistetään heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiaan
- vahvistetaan esim. asiakasraati- ja kokemusasiantuntijatoimintaa sekä kulttuuritulkkitoimintaa ja kehitetään systemaattisia tapoja parantaa asiakasosallisuutta palveluiden kehittämisessä
- otetaan käyttöön toimenpiteitä, joilla vahvistetaan maahanmuuttaneiden mahdollisuuksia ja kapasiteettia osallistua päätöksentekoon, kuulemisiin ja konsultaatioihin
- edistetään hyviä väestösuhteita lisäämällä yhdenvertaisuussosaamista ja edistämällä rasismiin vastaisia toimia (ml. rasismiin ja syrjintään puuttumisen taitoja) palveluissa, kouluissa ja oppilaitoksissa
- perehdytetään kolmansien maiden kansalaisten parissa toimivia ja työskenteleviä rasismiin vastaisesta työstä, yhdenvertaisuudesta ja ihmisoikeuksista. Kehitetään erityisesti lasten ja nuorten kanssa työskentelevien tietoja ja taitoja yhä paremmin vastaamaan kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoista todellisuutta.
- järjestetään yhteiskunnan eri osa-alueita osallistavia ja vastaanottavan yhteiskunnan inklusiivisuutta edistäviä näkyviä foorumeita, keskusteluita ja tapahtumia
- ehkäistään väestöryhmien välistä eriytymistä ja edistetään väestöryhmien välistä vuorovaikutusta
- kehitetään konfliktien ratkaisun ja sovittelun käytäntöjä kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisiin ympäristöihin

Tulostavoitteet:

- kolmansista maista muuttaneiden osallistuminen (kansalais)yhteiskunnan toimintaan on lisääntynyt
- hyvät väestösuhteet sekä yhteiskunnan rooli kotoutumisen edistäjänä ja siihen liittyvät tekijät ovat saaneet laajaa näkyvyyttä
- on tuotettu toimintasuunnitelmia ja konkreettisia toimenpide-ehdotuksia rakenteellisen rasismiin torjumiseksi ja yhteiskunnan vastaanottavuuden edistämiseksi yhteiskunnan eri sektoreilla
- maahanmuuttaneiden parissa toimivien yhdenvertaisuusosaaminen ja rasismiin vastainen työote on vahvistunut

-
- kolmansista maista tulleiden väestöryhmien välistä vuorovaikutusta on kyetty lisäämään
- palvelu- ja koulutusjärjestelmässä ja niiden kehittämistyössä huomioidaan vahvemmin palveluita käyttävien maahanmuuttaja-asiakkaiden ääni ja tähän on luotu pysyviä työtapoja

Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimenpiteissä, joissa toteuttajina ovat paikalliset ja alueelliset viranomaiset ja kansalaisjärjestöt, myös pakolais- ja maahanmuuttojärjestöt sekä toimissa, jotka kohdistuvat yksiselitteisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja sellaisiin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin, joilla on erityisiä vastaanottoon tai menettelyihin liittyviä tarpeita.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia sovitetaan muulla EU-rahoituksella, kuten oikeusalan rahoituksella tai ESR+ -rahoituksella tuettavan toiminnan kanssa.
Sovellettavat indikaattorit Tuotosindikaattorit	

O.2.2 Niiden paikallisten ja alueellisten viranomaisen määrä, joita on tuettu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisessa. O.2.7 Sellaisten kotouttamishankkeiden määrä, joissa tuensaajia ovat paikallis- ja alueviranomaiset Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	
Toimien toteuttamisen aikataulu	Tarkista hakuilmoitus.

<i>Operatiivinen tuki</i>	
Operatiivista tukea käytetään julkisiin tehtäviin ja palvelujen tarjoamiseen, joiden avulla osaltaan tehostetaan laillisen maahanmuuton hallintoa sekä edistetään Euroopassa tarvittavan ammattitaitoisen työvoiman laillista muuttoliikettä. Tuella katetaan Maahanmuuttoviraston henkilöstökuluja koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton (ml. tarpeen mukaan perheenjäsenten) oleskelulupaprosessien sujuvuuden varmistamiseksi ja käsittelyaikojen nopeuttamiseksi. Maahanmuuttovirasto vastaa oleskelulupaprosessista ja siihen liittyvästä järjestelmäkehityksestä, asiakaspalvelusta ja viestinnästä Suomessa.	
Avustus	100%
Mahdolliset avustuksensaajat	Maahanmuuttovirasto.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A
Sovellettavat indikaattorit	
Ei sovellettavia indikaattoreita.	

Hakuaika	Syksy 2025.

Eryitystavoite 3 Osallistutaan laittoman muuttoliikkeen torjuntaan, tehostetaan tehokasta, turvallista ja ihmisarvoista palauttamista ja takaisinottoa sekä edistetään alkuvaiheessa tapahtuvaa uudelleenkotouttamista kolmansissa maissa

Täytäntöönpanotoimi 3C Vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotoutumisen tukeminen

Toimi 3C1 Avustettu vapaaehtoinen paluu ja uudelleenkotoutuminen

Hallitusohjelman mukaisesti otetaan käyttöön tehokas paluuneuvonta turvapaikkapuhuttelusta alkaen. Lisäksi vapaaehtoisen paluun avustuksen määrä nostetaan verokimaiden tasolle ja porrastetaan avustus siten, että se kannustaa mahdollisimman nopeaan maasta poistumiseen ja turvapaikkapäätökseen liittyvästä muutoksenhausta pidättäytymiseen.

Hallitusohjelman, EU:n operatiivisen paluustrategian ja EU:n vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotouttamisen strategian mukaisesti vapaaehtoisen paluun järjestelmää on kehitettävä ensisijaisena vaihtoehtona kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistumiseen kestävää paluuta tukien.

Valtiontalouden tarkastusviraston 2019 julkaiseman selvityksen mukaan tuetun vapaaehtoisen paluun järjestelmä on Suomessa lähtökohdiltaan toimiva ja kustannustehokas menettely, joka tarjoaa hyvät edellytykset paluulle. Paluuneuvonnan haasteet liittyvät mm. kohderyhmän tavoittamiseen sekä vastaanottokeskusten kapasiteettiin tukea asiakkaita paluun suunnittelussa.

Paluupolitiikassa on noussut esiin yhä voimakkaammin paluun jälkeisen uudelleenkotoutumisen tuki. Käytännöt jäsenvaltioiden välillä ovat kirjavampia ja tukitoimien koordinaatio vähäistä, mikä vähentää toiminnan vaikuttavuutta ja heikentää EU:n yhteisen viestin välittymistä suhteessa tulijoihin ja lähtömaihiin. Uudelleenkotoutumisen tukeminen lisää kestävästi toimeentulon mahdollisuuksia ja toimii siten tärkeänä Eurooppaan suuntautuvien lähtöjen ennalta ehkäisijänä erityisesti sellaisten henkilöiden kohdalla, jotka ovat palanneet lähtömaihinsa, mutta saattavat yhä harkita Eurooppaan palaamista (kestävä paluu).

Päämääränä on tehostaa paluuneuvontaa ja lisätä sen laatua, oikea-aikaisuutta ja kokonaisvaltaisen paluuneuvonnan muotoja. Päämääränä on vahvistaa vapaaehtoisesti palaavien määrää suhteessa palautettaviin, mutta myös tukea palaajien kestävästä uudelleenkotoutumista.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- toteutetaan räätälöityjä palauttamisen tukitoimia
- vahvistetaan viranomaisten ja järjestötoimijoiden osaamista ja yhteistyön rakenteita. Kehitetään työkaluja sisältäen yhteistyön lähtömaan, diasporan ja järjestöjen kanssa sekä yhtymäkohdat kehitysyhteistyöhön.
-
- tehostetaan viestintää vapaaehtoisesta paluusta
-
- tuetaan palaajien kestävästä paluusta ja uudelleenkotoutumista sekä lisätään niitä koskevia valmiuksia ja tukipalveluita kolmansissa maissa
- laajennetaan paluumaiden palveluntarjoajien verkostoa ja järjestetään koulutusta ja valmennuskursseja palaajille ja palveluntarjoajille.
- lisätään yhteistyötä paluumaiden viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa hyödyntäen EU-tason toimintaa.
- arvioidaan paluutoimia sekä paluun ja uudelleenkotoutumisen kestävyyttä

Tulostavoitteet:

- paluu on houkuttelevampaa ja uudelleenkotoutumisen tukitoiminnot kannustavat palaamaan kestävästi
- vapaaehtoisesti palaavien osuus kielteisen päätöksen saaneista on kasvanut
- vapaaehtoisen paluun järjestelmä tarjoaa laadukasta ja kokonaisvaltaista palvelua
- paluutoimien hallintoa tukevat toimivat palveluratkaisut ja tietojärjestelmät
- vapaaehtoista paluuta koskeva osaaminen on lisääntynyt
-
- toimien koordinaatio sekä jäsenmaissa että EU-tasolla on vahvempaa.

Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin tuettuun vapaaehtoiseen paluuseen sekä uudelleenkotouttamisohjelmiin liittyvissä toiminnoissa.
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset, muut julkiset toimijat, kolmannen sektorin toimijat sekä muut toiminnan kannalta relevantit tahot.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia sovitetaan erityisesti Global Europe - NDICI - ulkosuhderahoitusvälineestä sekä Euroopan raja- ja merivartioston (Frontexin) rahoituksella rahoitettavien toimien kanssa.
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit O.3.1 Koulutustoimiin osallistujien määrä. O.3.2 Hankittujen välineiden määrä, mukaan lukien hankittujen tai päivitettyjen tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien määrä. O.3.3 Uudelleenkotoutumista koskevaa apua saaneiden palaajien määrä. Tulosindikaattorit R.3.6 Vapaaehtoisesti palanneiden henkilöiden määrä. R.3.7 Maasta poistettujen henkilöiden määrä. R.3.8 Niiden palaajien määrä, joihin on sovellettu säilöönnoton vaihtoehtoja.	
Hakuaika	Kevät 2024, syksy 2024, kevät 2025, syksy 2025.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus

Täytäntöönpanotoimi 3B Tuetaan palauttamisen hallintaa koskevaa yhdenmukaista ja koordinoitua lähestymistapaa;

Toimi 3B1 Palauttamisen hallintaa koskevat toimet

Hallitusohjelman mukaan poliisin, Maahanmuuttoviraston ja muiden viranomaisten yhteistyötä tehostetaan palautusten täytäntöönpanemiseksi ja tiedonvaihdon esteitä poistetaan.

Hallitusohjelmassa todetaan, että tulee selvittää tehokkaimmat keinot laittoman maassaolokelan ja paperittomuuden ennaltaehkäisyyn sekä käännättämis- ja karkottamispäätösten muutoksenhaun rajaaminen yhteen valitusasteeseen. Lain sallimat käännättämiset ja karkotukset otetaan tehokkaasti käyttöön muutoksenhakuvaiheessa niissä tilanteissa, joissa toimeenpanoa ei ole oikeuden päätöksellä kielletty. Lisäksi vastaanottopalvelut rajataan vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin uusintahakemuksen käsittelyajan osalta. Hallitusohjelman mukaisesti selvitetään mahdollisuudet palauttaa laittomasti maassa olevia kolmansiiin maihin tilanteissa, joissa heitä ei voida palauttaa kotimaihinsa.

Hallitusohjelmaan on kirjattu myös rajamenettelyn mahdollinen käyttöönotto, mikä voisi toteutuessaan aiheuttaa viranomaisille palauttamisen hallintaan liittyvää lisätyötä, johon on tarve varautua.

Palautusten tehokas toimeenpano edellyttää esimerkiksi kansallisten järjestelmien ja viranomaistoiminnan kehitystyötä ja ensi vaiheessa tarpeiden kartoittamista. Kehitettävää on jo havaittu esimerkiksi tiedonvaihdossa, tilastoinnissa ja tilannekuvassa.

Toimivan paluujärjestelmän kehittäminen perustuu oikeaan tietoon ja sen analysointiin. Lähtökohtana on yhtäläisiin määritelmiin perustuvan tilastotiedon luominen. Haasteena on useista eri lähteistä saatavan tiedon yhteismitallistaminen (mm. Migri, poliisi, IOM). Esim. Frontexille, Eurostatille ja kansallisen päätöksenteon tueksi tuotettavan tiedon oikeellisuus ja virtaviivaisuus edellyttävät poikkihallinnollisen yhteistyön kehittämistä. Nykytilassa esimerkiksi vapaaehtoisen paluun aikarajojen seuraaminen tapahtuu manuaalisesti. Automatisoituna tietoa voisi hyödyntää laittomasti maassa oleskelevien poistamistoimien tehostamiseen hallitusohjelman ja EU New migraton Pactin tavoitteiden mukaisesti.

Palautettavien tilanteeseen voi liittyä myös lastensuojelun tai terveydenhuollon toimenpiteitä. Palautusten täytäntöönpanoa valmisteltaessa tulee varmistua siitä, että kaikki asianosaiset, mukaan lukien maasta poistettavien avustajat varmistavat, että kaikki tällaiset seikat ovat olleet päätöksiä tekevien viranomaisten, tuomioistuinten ja oikeusavustajien tiedossa.

Paluudirektiivin mukainen tehokas palautusten valvonta edellyttää, että Yhdenvertaisuusvaltuutettu saa tiedot suunnitteilla olevista maastapoistamisista. Yhteistyön ja tiedonkulun on oltava sujuvaa kaikkien poliisilaitosten kanssa. Vuoden 2028 Schengen-arvioinnin suositusten mukaisesti on varmistettava, että pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen seurantamekanismi toimii tehokkaasti, järjestelmällisesti ja hyvissä ajoin.

Euroopan komissio antoi 16.3.2023 suosituksen jäsenvaltioiden vastavuoroisen maastapoistamispäätösten tunnustamisen aiheuttamiin vaatimuksiin. Suosituksen mukaisesti jäsenvaltio voisi toisen jäsenvaltion palautuspäätökseen perustuen palauttaa henkilön kolmanteen maahan ilman uuden maastapoistamispäätöksen tekemistä. Vaatimus voisi johtaa maastapoistamisten ja säilöönottojen lisääntymiseen, mikä edelleen lisäisi resurssitarpeita esimerkiksi liittyen henkilöstöön, tiedonvaihtoon, tietojärjestelmiin, palautusten täytäntöönpanon seurantaan sekä henkilöstön koulutukseen ja perehdytykseen.

Päämääränä on vahvistaa palauttamisen hallintaa sekä sitä koskevaa tilannekuvaa, tiedonvaihtoa ja yhteistyötä.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- kehitetään UMA -järjestelmän toiminnallisuuksia maastapoistamistoiminnassa tarvittavien tietojen saamiseksi, esimerkiksi vapaaehtoisen paluun laskemisen osalta
- torjutaan laittoman muuttoliikkeen kannustimia, erityisesti laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työhönottoa mm. työnantajiin kohdistuvien tarkastuksien, kouluttamalla henkilöstöä sekä parantamalla osapuolten tietoisuutta oikeuksistaan
- parannetaan yhteistyötä ja tiedonvaihtoa viranomaisten ja järjestöjen kanssa sekä yhteistä tilannekuvaa, mukaan lukien palautusten valvonnan osalta
- vahvistetaan saattotehtäviin osallistuvan henkiöstön ammattitaitoa, mukaan lukien kehittämällä saattopartiokoulutusta ja varmistamalla koulutuspaikkojen riittävyys
- lähetetään tarvittaessa yhdyshenkilö toisessa EU-maassa olevaan hotspottiin paluuprosessin tukemiseksi

- tehostetaan maastapoistamispäätöksen saaneiden tunnistamista ja operatiivisen (poliisi) tason viranomaisyhteistyötä kohdemaiden viranomaisten kanssa.
-
- kehitetään haavoittuvassa asemassa olevien tunnistamista ja tukemista palautusprosesseissa, mm. lapsiperheiden osalta sekä lapsen edun arviointia
- varaudutaan komission 2023 antaman suosituksen mukaisesti jäsenvaltioiden vastavuoroisten maasta poistamispäätösten tunnistamisen aiheuttamiin vaatimuksiin

Tulostavoitteet:

- maastapoistamista ja valvontaa koskeva yhteistyö ja tiedonvaihto on sujuvampaa
- maastapoistamistoiminta on tehokkaampaa
- yhteistyö kolmansien maiden ja muiden EU-maiden kanssa paluun ja takaisinoton edistämiseksi on tehokkaampaa
- maastapoistamispäätöksen saaneiden henkilöllisyys ja kansallisuus pystytään paremmin selvittämään
- viranomaisten osaaminen vastaa paremmin maastapoistamistoiminnan tarpeita
-

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset, muut julkiset toimijat, kolmannen sektorin toimijat sekä muut toiminnan kannalta relevantit tahot.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia sovitetaan erityisesti Euroopan raja- ja merivartioston (Frontexin) rahoituksella rahoitettavien toimien kanssa.

Sovellettavat indikaattorit

Tuotosindikaattorit

O.3.1 Koulutustoimiin osallistujien määrä.

O.3.2 Hankittujen välineiden määrä, mukaan lukien hankittujen tai päivitettyjen tieto- ja viestintäteknisten järjestelmien määrä.

Tulosindikaattorit	
R.3.6 Vapaaehtoisesti palanneiden henkilöiden määrä.	
R.3.7 Maasta poistettujen henkilöiden määrä.	
R.3.8 Niiden palaajien määrä, joihin on sovellettu säilöönoton vaihtoehtoja.	
Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Kevät 2024, syksy 2024, kevät 2025, syksy 2025.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus.

Täytäntöönpanotoimi 3D Yhteistyön vahvistaminen kolmansien maiden kanssa ja niiden valmiuksien lisääminen takaisinoton sekä kestävän paluun mahdollistamiseksi;

<i>Toimi 3D1 Takaisinottoa ja kestävää paluuta koskeva yhteistyö</i>
Hallitus pyrkii tekemään palautussopimukset kaikkien keskeisten kolmansien maiden kanssa, joiden kansalaisia Suomi voi palauttaa turvallisesti.   Päätösten täytäntöönpano edellyttää tunnistamiseen liittyvää yhteistyötä lähtömaan kanssa, koska palautettavilta usein puuttuu voimassa oleva matkustusasiakirja. Yhteistyötä voitaisiin tiivistää esimerkiksi tehokkaalla yhdyshenkilötoiminnalla. Oikea-aikainen läsnäolo lähtömaassa mahdollistaisi myös strategisen ennaltaehkäisevän viestinnän hyödyntämisen lähtöjen estämiseksi.   Hallitusohjelmassa linjataan kolmansille maille annettavan kahdenvälisen taloudellisen avun ehdollistamisesta sille, että maa ottaa vastaan palautettavia kansalaisiaan. Tämän tavoitteen

edistämiseksi tulee käyttää kaikkia mahdollisia työkaluja, mukaan lukien kolmasmaasuhteiden tehostaminen.

Päämääränä on vahvistaa yhteistyötä kolmansien maiden kanssa sekä lisätä niiden valmiuksia takaisinoton sekä kestävän paluun mahdollistamiseksi

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- edistetään kahdenvälisiä takaisinottojärjestelyjä sekä takaisinottosopimusten solmimista lujittamalla yhteistyötä ja neuvotteluja Suomen ja kolmansien maiden viranomaisten välillä
- tuetaan paluuprosessia varmistamalla yhdyshenkilöiden ja muiden asiantuntijoiden oikea-aikainen läsnäolo kolmansissa maissa
- vahvistetaan kontakteja kolmansien maiden viranomaisiin ja muihin toimijoihin
- tehostetaan viestintää ja lisätään tietoisuutta laillisista maahantuloväylistä ja laittoman maahanmuuton riskeistä
- informoidaan paluumaiden yhteisöjä EU:n turvapaikkakäytännöistä ja paluusta
-
- selvitetään mahdollisuuksia palauttaa laittomasti maassa olevia kolmansiin maihin tilanteissa, joissa heitä ei voida palauttaa kotimaihinsa

Tulostavoitteet:

- yhteistyö kolmansien maiden ja muiden EU-maiden kanssa paluun ja takaisinoton edistämiseksi on tehokkaampaa
- kolmannet maat ottavat aiempaa tehokkaammin vastaan omia kansalaisiaan
- asiantuntijoiden läsnäololla on kyetty tukemaan paluuprosesseja
- tietoisuus laittoman maahanmuuton riskeistä on lisääntynyt
- paluumaiden yhteisöjen tietoisuutta ja ymmärrystä EU:n turvapaikkakäytännöistä ja paluusta on kyetty edistämään
-

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset, muut julkiset toimijat, kolmannen sektorin toimijat sekä muut toiminnan kannalta relevantit tahot.

Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia sovitetaan erityisesti Global Europe - NDICI - ulkosuhderahoitusvälineestä sekä Euroopan raja- ja merivartioston (Frontexin) rahoituksella rahoitettavien toimien kanssa.
Sovellettavat indikaattorit Tuotosindikaattorit O.3.1 Koulutustoimiin osallistujien määrä. O.3.2 Hankittujen välineiden määrä, mukaan lukien hankittujen tai päivitettyjen tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien määrä. Tulosindikaattorit R.3.7 Maasta poistettujen henkilöiden määrä. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Kevät 2024, syksy 2024, kevät 2025, syksy 2025.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus

Täytäntöönpanotoimi 3A Infrastruktuuria, menettelyjä ja palveluja koskevan unionin säännösten ja politiikan painopisteiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen;

Toimi 3A1 Paluuta koskevan infrastruktuurin ja menettelyiden vahvistaminen

Paluunprosesseissa asiakastietoa kirjataan eri tietokantoihin. Frontexin tavoitteena on tehostaa ja avustaa jäsenvaltioiden paluuseen liittyvien tietojärjestelmien kehittämistä yhtenäisemmiksi standardien mukaisesti. RECAMAS-mallin pohjalta tehdyssä analyysissä UMA-järjestelmän kehityskohteiksi on tunnistettu henkilöllisyyden todentamisen ja asiakirjojen hankkimisen vaiheet, tilastotiedon saaminen järjestelmästä sekä säilöönottoprosessiin liittyvät toiminnallisuudet.

Myös Suomen Schengen-arvioinnissa 2018 ilmeni järjestelmän kehittämistarpeita. Jo tehtyjen toimenpiteiden lisäksi erityisesti UMA-järjestelmän ja siihen liitännäisten toimivaltaisten viranomaisten järjestelmien kehittämistyötä on tarve jatkaa huomioiden myös mm. poliisin tarpeet maasta poistamispäätösten identifiointia ja laittoman maassa oleskelun seuranta mahdollistavana työkaluna.

Schengen-arvioinnin 2018 suositusten mukaisesti on varmistettava, että pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen seurantamekanismi toimii tehokkaasti, järjestelmällisesti ja hyvissä ajoin.

Päämääränä on varmistaa paluuta koskevien Schengen-arviointien ja -suositusten mukainen toimeenpano sekä kehittää viranomaisten järjestelmiä tiedonsaannin tehostamiseksi.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- toimeenpannaan Schengen-arviointien ja -suositusten mukaiset toimet
- kehitetään viranomaisten tietojärjestelmiä huomioiden maastapoistamisasiin liittyvä tiedon ja tilastoinnin tarve
- kehitetään UMA-järjestelmän paluutoiminnallisuuksia. Saatetaan järjestelmä RECAMAS-mallin mukaiselle tasolle ja varmistetaan, että sen toiminnallisuudet palvelevat kansallisten- ja EU-tietojärjestelmien toimivuutta ja edistävät paluutoimien digitalisaatiota.
- koulutetaan henkilöstöä tehtyjen muutosten osalta

- vahvistetaan yhteistyötä erityisesti Migrin, Poliisin ja IOM:n välillä paluusioiden tilannekuvan ml. tilastotiedon kehittämiseksi

Tulostavoitteet:

- Suomen paluuta koskevat järjestelmät on saatettu unionin säännösten edellyttämälle tasolle
- paluuprosessin toiminnallisuudet palvelevat kansallisten ja EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuutta, paluuseen liittyvien toimintojen digitalisaation edistämistä, ja siten prosessien tehostamista
- järjestelmät pystyvät tuottamaan kattavampaa ja yhtenäisempää tietoa ja tilastoja paluusiosta

Avustus	75%
Mahdolliset avustuksensaajat	Toimivaltaiset viranomaiset sekä muut toiminnan kannalta relevantit tahot.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	Toimia sovitetaan erityisesti Euroopan raja- ja merivartioston (Frontexin) rahoituksella rahoitettavien toimien kanssa.
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit O.3.1 Koulutustoimiin osallistujien määrä. O.3.2 Hankittujen välineiden määrä, mukaan lukien hankittujen tai päivitettyjen tieto- ja viestintäteknisten järjestelmien määrä. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Kevät 2024, syksy 2024, kevät 2025, syksy 2025.

Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Katso hakuilmoitus

Toimi 3A2 Säilöönottotoiminta ja vaihtoehtoiset turvaamistoimet

Hallitusohjelman mukaisesti ilmoittautumisvelvollisuuden ja asumisvelvollisuuden käyttöä laajennetaan maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi. Lisäksi selvitetään ja otetaan käyttöön tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset turvaamistoimenpiteet turvapaikkadirektiivin sallimissa rajoissa. Henkilön säilöönotto yleisen järjestyksen ja turvallisuuden perusteella mahdollistetaan ja säilöönoton jatkaminen pidennetään nykyisestä 6 kuukaudesta 12 kuukauteen. Vakaviin rikoksiin syyllistyneiden säilöönoton mahdollisuuksia lisätään.

Yhtenä ongelmana on se, että ainoastaan säilöönoton käytöstä saadaan tilastotietoa suoraan järjestelmästä. Muiden turvaamistoimien käytön laajuutta ja toimivuutta on vaikea arvioida.

Säilöönottokapasiteettia ollaan parantamassa rakentamalla strategisesti ja maantieteellisesti tärkeimmälle Helsingin säilöönottoyksikölle uudet tilat. Lähtökohtaisesti uusien säilöönottopaikkojen perustaminen on budjettirahoitteista toimintaa, mutta AMIF-rahoitusta voidaan hyödyntää säilöönottotilojen korjaamistarpeisiin sekä sisällöllisen toiminnan kehittämiseen.

Suomesta puuttuu mm. säilöönottotyöhön valmentava koulutus- ja perehdytysohjelma, jolla varmistettaisiin ohjaus- ja valvontatyön tasalaatuisuus ja tavoitteiden jalkauttaminen säilöönottoyksiköiden käytäntöihin. Migri on laatinut vaatimuksia vastaavan säilöönottoyksikön konseptin, joka vastaisi myös perheiden ja haavoittuvassa asemassa olevien tilanteeseen sekä epidemioiden asettamiin vaatimuksiin.

Päämääränä on kehittää säilöönottotoimintaa ja sitä koskevia palvelusisältöjä sekä toteuttaa vaihtoehtoisten turvaamistoimien kannalta tarpeelliset toimenpiteet.

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, joissa esimerkiksi:

- parannetaan säilöönoton fasiliteetteja
- laaditaan selvityksiä liittyen palvelusisältöihin, kuten psykososiaaliseen työhön ja varmistetaan haavoittuvassa asemassa olevien huomioiminen
- koulutetaan ja perehdytetään asiantuntijoita esimerkiksi säilöönottoympäristössä tapahtuvaan ohjaus- ja valvontatyöhön
- varmistetaan, että säilöönotto-olosuhteet saadaan vastaamaan hallitusohjelman mukaisia lainsäädäntömuutoksia
- mahdollistetaan turvaamistoimia koskevan tilastotiedon saaminen automaattisesti viranomaisten tietojärjestelmistä
- arvioidaan tarpeen mukaan säilöönottotoimintaa
- tehostetaan tarpeen mukaan nykyisten turvaamistoimien käyttöä

Tulostavoitteet:

- säilöönottoyksiköiden fasiliteetit on arvioitu ja sopeutettu hallitusohjelman mukaisiin muutoksiin ja niille on luotu systemaattinen toimintamalli
- turvaamistoimien käytöstä saadaan ajantasaista tilannekuvaa

Avustus	75% Tuki voidaan korottaa 90 prosenttiin toimissa, joissa kehitetään ja toteutetaan säilöönoton tehokkaita vaihtoehtoja.
Mahdolliset avustuksensaajat	Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat, koulutusorganisaatiot, kansainväliset järjestöt, yritykset sekä muut julkisyhteisöt ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt.

Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit O.3.1 Koulutustoimiin osallistujien määrä. O.3.2 Hankittujen välineiden määrä, mukaan lukien hankittujen tai päivitettyjen tieto- ja viestintäteknisten järjestelmien määrä. O.3.3 Uudelleenkotoutumista koskevaa apua saaneiden palaajien määrä. O.3.4 Paikkojen määrä perustetuissa säilöönottokeskuksissa. O.3.5 Paikkojen määrä korjatuissa tai kunnostetuissa säilöönottokeskuksissa. Tulosindikaattorit R.3.6 Vapaaehtoisesti palanneiden henkilöiden määrä. R.3.7 Maasta poistettujen henkilöiden määrä. R.3.8 Niiden palaajien määrä, joihin on sovellettu säilöönoton vaihtoehtoja. Toimissa tulee soveltaa muitakin tämän erityistavoitteen indikaattoreita, jos niillä voidaan mitata toteutettavaa toimintaa.	
Hakuaika	Kevät 2024, syksy 2024, kevät 2025, syksy 2025.
Hankkeen käynnistäminen viimeistään	Tarkista hakuilmoitus

<i>Operatiivinen tuki</i>
Operatiivista tukea käytetään julkisiin tehtäviin ja palvelujen tarjoamiseen palauttamispolitiikkojen tuloksellisuuden parantamiseksi EU:n operatiivisen paluu strategian mukaisesti. Tuella katetaan poliisin ja mahdollisesti Maahanmuuttoviraston henkilöstökuluja sekä mahdollisia palvelujen, kuten ICT-järjestelmien huolto-, ylläpito ja korvaamisen kustannuksia erityisesti maastapoistamisen tehostamisessa ja vapaaehtoista paluuta tukevassa

viranomaistoiminnassa. Poliisi vastaa maastapoistamistoiminnasta ja palautuksista ja Maahanmuuttovirasto vapaaehtoisesta paluusta.	
Avustus	100%
Mahdolliset avustuksensaajat	Maahanmuuttovirasto, Poliisi.
Yhteensovittaminen muun EU-rahoituksen kanssa	N/A
Sovellettavat indikaattorit	
Tuotosindikaattorit	
O.3.3 Uudelleenkotoutumista koskevaa apua saaneiden palaajien määrä.	
O.3.4 Paikkojen määrä perustetuissa säilöönottokeskuksissa.	
O.3.5 Paikkojen määrä korjatuissa tai kunnostetuissa säilöönottokeskuksissa.	
Tulosindikaattorit	
R.3.6 Vapaaehtoisesti palanneiden henkilöiden määrä.	
R.3.7 Maasta poistettujen henkilöiden määrä.	
R.3.8 Niiden palaajien määrä, joihin on sovellettu säilöönoton vaihtoehtoja.	
Hakuaika	Syysy 2024
Toiminnan käynnistäminen viimeistään	Katso hakuilmoitus

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023, Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
kirjaamo.sm@gov.fi

www.eusa-rahastot2021.fi | eusa.sm@gov.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

**Euroopan unionin
rahoittama**